

מתן שירותי ניקיון ביפו

כללי

1. עיריית תל אביב-יפו, באמצעות המשלמה ליפו, משרד התיירות, והחברה הממשלתית לתיירות פועלת לקידום פיתוח התיירות ביפו והפיכתה למוקד תיירות מרכזי שיכלול מלונאות, הסעדה, אטרקציות, פעולות פנאי נופש וספורט. לצורך מימוש תכנית הפיתוח סוכם עם משרד התיירות על פרויקט משותף שבו יקציב המשרד כ- 50 מיליון ש"ח בתכנית רב-שנתית לשש שנים מול תקציב עירוני זהה - סה"כ כ- 100 מיליון ש"ח.
2. ההשקעה בתשתיות ובפיתוח מתחמי התיירות הובילה לעלייה במספר המבקרים בעיר בכלל ובאזור המתחמים בפרט, בכל שעות היממה.
3. תאוצת הפיתוח ביפו חייבה היערכות והתאמה של השירותים הניתנים על ידי אגפי העירייה. התאמה שמשמעותה הגדלה תקציבית ו/או הגדלת כוח אדם, ו/או שינוי בסדרי קדימויות, ו/או שינוי בתוכניות עבודה וכדומה.
4. מטרת הביקורת הייתה לבחון את הטיפול בנושא הניקיון ביפו. במסגרת עבודתה הביקורת בחנה מספר היבטים של הניקיון ביפו:
 - א. נהלים ותהליכי עבודה (שוטף) - הגדרות וביצוע בפועל, בקרות על ביצוע.
 - ב. כח אדם - מצבת כ"א ביחס לצרכים, פרופיל תפקיד והגדרות למכרז, בקרה.
 - ג. קבלנים - דרכי התקשרות, תשלום, קנסות, בקרת איכות וכד'.
 - ד. תכנון והיערכות - דרכי התכנון והיערכות של כל הגורמים המעורבים, בהתאמה לשינויים בצרכים שהם פועל יוצא של אירועים מיוחדים, או של פיתוח אזורי, בחינת צפי מול הצרכים בדיעבד, בקרה על תהליכי קבלת ההחלטות.
 - ה. שיתופי פעולה - מסגרות ותהליכי עבודה המבססים שיתוף פעולה בין כל הגורמים המעורבים ואחראים לניקיון יפו: תושבים, בעלי עסקים, אגפים בעירייה, המשלמה, קבלנים וכדומה.
- ו. ניתוח תמונת מצב ביחס לאזורים אחרים בעיר.
- ז. ניתוח תקציבים וכספים, ניתוח תוכנית התקציב ודרכי ביצוע התקציב והתחומים שבהם הושקעו הכספים ביפו.

5. תהליך עבודת הביקורת כלל מספר שלבים:

- א. בדיקת שיטות ותהליכי עבודה של הגורמים המעורבים בנושא שמירת הניקיון, יעדים, אופן וטיב הפיקוח על הביצוע בפועל, ומשאבים המוקצים ליפו.
 - ב. הגדרת 3 מתחמים הכוללים אזורי מסחר ומגורים, לבדיקה מעמיקה של: תכנון מול ביצוע, רמת הניקיון ורמת הפיקוח.
 - ג. שיתוף גורמים עירוניים כוועדה מלווה, לצורך מתן חוות דעת על מידת היכולת ליישם המלצות הביקורת.
 - ד. שיתוף תושבים ובעלי עסקים לצורך מתן המלצות לשיפור שביעות הרצון.
6. הביקורת נערכה במהלך שנת 2010.

שיתוף הציבור

7. שיתוף הציבור בתהליכי קבלת החלטות הוא תהליך שבו תושבים, בעלי עסקים או בעלי עניין אחרים שותפים, ביחד עם גורמי עירייה, בתהליכי קבלת החלטות בנושאים המשפיעים על איכות חייהם. לדוגמה: תושבים השותפים לעירייה בתכנון גינה ציבורית, בעלי עסקים השותפים בקביעת מראה רחוב מסחרי המיועד לעבור תהליכי פיתוח וכדומה. ישנן דרכים רבות ורמות שונות בהן ניתן לקיים תהליכי שיתוף ובכל מקרה, ההחלטה באיזה אופן ניתן לקיים תהליך קבלת החלטות משותף של הציבור והעירייה מושפע מגורמים רבים ושונים.

8. בשנים האחרונות התקיימו מספר תהליכים רחבי היקף של שיתוף הציבור בתהליכי קבלת החלטות ביפו:

א. בשנת 2010 הובילה המשלמה ליפו תהליך של שיתוף תושבים, שבמסגרתו דנו נציגי העירייה עם תושבים על המצב המצוי והרצוי ביפו בהיבטים שונים, כולל בנושאי פיתוח וניקיון. חלק מתהליך זה כלל יידוע התושבים באופן השימוש הנכון במיכלי האצירה טמוני הקרקע בשכונת יפו ג' ונווה גולן. במהלך חודש מאי 2010, הופצו לתושבים עלוני מידע בנושא.

בתגובה לממצאים מסר מנהל המשלמה ליפו לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי "המשלמה קיימה קשר שוטף עם התושבים, לפני ואחרי הצבת כלי האצירה מסוג שקועי הקרקע, לרבות קיום פגישות משותפות עם נציגי תושבים ונציגי אגף התברואה, אשר הביאו לשיפור רמת הניקיון סביב כלי האצירה ותוספות כלי אצירה עפ"י הצורך. יש להוסיף ולהדגיש כי יש צורך בליווי מתמשך של התהליך והשיח מול התושבים."

ב. פרויקט הקמת פארק המדרון ביפו - בפיתוח אזור המדרון ביפו לקחו חלק קבוצות של תושבים, אשר הציגו את הצרכים שלהם ולאחר מכן העירו על הדגם המתוכנן לפני ביצוע. פרויקט זה מהווה פרויקט לדוגמה לאופן שבו ניתן וצריך לשתף את הציבור בקבלת החלטות.

9. על פי טיוטת "הנוהל העירוני לשיתוף ציבור בפרויקטים" קיימות 4 רמות שיתוף של הציבור בפרויקטים: אין שיתוף, שיתוף ברמה נמוכה, שיתוף ברמה בינונית ושיתוף ברמה גבוהה. על פי חלוקה זו תהליך שיתוף הציבור באיסוף הממצאים לדוח זה היה תהליך של זיהוי צרכים בו הציבור מביע את צרכיו אך אינו מעורב בתהליך קבלת החלטות.

ממצאים

הגורמים העירוניים העוסקים בנושא ניקיון ביפו

10. ניקוי המרחב הציבורי כולל בתוכו מספר רב של מרכיבים כגון: ניקיון הכבישים והרחובות, ניקיון ותחזוקת גנים ושדרות, איסוף ופינוי של אשפה, אשפת צמחים, זבל, פסולת בניין, ניקוי מגרשים ריקים, ניקוי קירות מכתובות גרפיטי, הורדת שלטים לא מורשים ועוד, הנמצאים בטיפולם של גורמים עירוניים שונים:

א. אגף התברואה.

ב. אגף הפיקוח העירוני.

ג. אגף שיפור פני העיר.

ד. המשלמה ליפו.

11. בחטיבת התפעול פועלים פורומים לשיתוף פעולה בין אגפי החטיבה בנושאים שונים, על פי חלוקה לאזורים בעיר.

אגף התברואה

כללי

12. אגף התברואה בעירייה מופקד על ניקיון העיר הכולל בין היתר: ניקוי רחובות ושווקים, טיאוט, פינוי אשפה ביתית, פינוי אשפה בשטחים ציבוריים, פיקוח על עבודות קבלני ניקיון.

13. לצורך ביצוע עבודות הניקיון חולקה העיר ל- 6 חבלים, על פי הפירוט להלן:

שם החבל	תחנות
חבל דרום	תחנת שפירא, תחנת יסוד המעלה
חבל יפו	תחנת יפו ותחנת גבעת עלייה
חבל מרכז	תחנת הכרמל, תחנת גבעת התחמושת ותחנת טשרניחובסקי
חבל מזרח	תחנת כפר שלם, תחנת יד אליהו, תחנת רמת ישראל ותחנת התקווה
חבל צפון	תחנת גן מאיר, תחנת כיכר אתרים ותחנת "2000"
חבל עבר הירקון	תחנת רמת אביב ותחנת הדר יוסף

14. להלן ריכוז נתוני תקציב התברואה לשנים 2008 - 2009, באלפי ש"ח, כפי שהם מופיעים בספר הצעת התקציב לשנת 2009:

2008	2009	
21,740	22,430	מנהל
302,070	325,220	שירותי ניקיון
3,590	3,780	תברואה מונעת
<u>327,400</u>	<u>351,430</u>	סה"כ

15. בהתאם לנתוני תקציב 2009, תקציב שירותי הניקיון מורכב מהסעיפים הבאים:

א. פיקוח וניהול חבלים ותחנות:

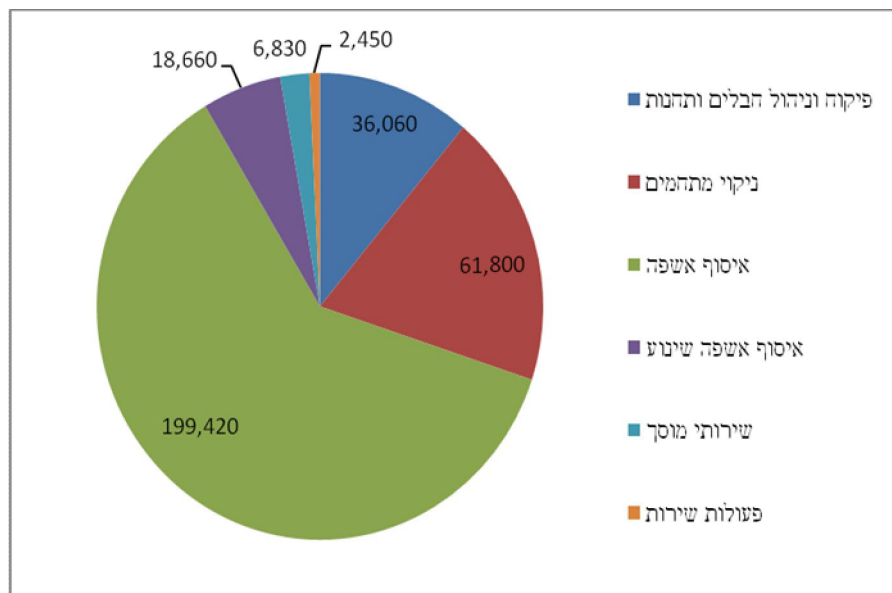
- (1) שכר לסגל הניהול.
- (2) תקציב למימון ואחזקה של כ- 70 קטנועים ו- 10 רכבים המשמשים את הסגל הניהולי ואת פקחי האגף.
- (3) שירותים מנהליים.
- (4) תקציב ליחידת האכיפה על הפיקוח ואכיפת הניקיון.

ב. ניקוי רחובות ומתחמים:

- (1) טיאוט רחובות: חלק מפעילות הטיאוט בעיר מבוצעות על ידי עובדי אגף התברואה. תקן העובדים המועסקים בטיאוט נכון לשנת 2009 עומד על 25 עובדים.
- (2) טיאוט רחובות מכני: הטיאוט מבוצע על ידי 10 נהגים עובדי עירייה.
- (3) תקציב הניקיון והטיאוט על ידי גורמי חוץ מורכב מהבאים:

- (א) ניקוי רחובות במועדים מיוחדים.
- (ב) ניקוי טיילת צפון וטיילת דרום באמצעות קבלן ניקיון.
- (ג) ניקוי רחובות העיר על ידי קבלני הניקיון.
- (ד) הניקוי מבוצע באמצעות קבלנים שזכו במכרז ומשולם לפי תעריף לניקוי ק"מ. תקציב הניקוי כולל בתוכו גם ניקוי השווקים העירוניים והעסקת פועלי ניקיון על ידי הקבלן.
- ג. **איסוף אשפה:** פינוי האשפה בעיר מבוצע באמצעות רכבי דחס ושינוע מכולות בתדירות יומית. תקציב איסוף האשפה מתייחס לפעילות המתבצעת באמצעות רכבי דחס, טנדרים מהפכים, משאיות מנוף וטרקטורים.
- ד. **איסוף אשפה - שינוע:** תקציב זה מיוחס לפעילות פינוי אשפה המבוצעת באמצעות רכבי השינוע. בעיר קיימות כ- 1,210 מכולות ומכליות עירוניות ופרטיות כולל טמוני קרקע.
- ה. **שירותי מוסך:** אגף התברואה מפעיל כ- 200 כלי רכב מסוגים שונים. התקציב מיוחס לעלויות כח אדם שוטף והוצאות בגין עלויות טיפול שירות ואחזקה לכלי הרכב במוסך העירוני.
16. להלן פילוח תקציב שירותי הניקיון לשנת 2009 (באלפי ש"ח):

17. להלן פילוח תקציב פינוי האשפה והשינוע העירוני לשנים 2008 - 2009:

2008 (באלפי ש"ח)	תקן עובדים	2009 (באלפי ש"ח)	תקן עובדים	
				איסוף אשפה
1,900	8	3,050	10	סגל מנהלי
74,320	399	82,490	418	עבודות איסוף אשפה
36,610	142	37,860	139	שירותי הובלה
1,750	9	1,670	8	יחידת טרקטורים
17,930		18,350		פעולות שירות ואחזקה
48,000		56,000		אתר פינוי אשפה
<u>180,510</u>		<u>199,420</u>		<u>סה"כ</u>
				שינוע
2,450	9	2,920	11	סגל מינהלי
11,640	55	12,220	54	שירותי הובלה
3,970		3,520		פעולות שירות ואחזקה
<u>18,060</u>		<u>18,660</u>		<u>סה"כ</u>

כח אדם ותהליכי עבודה בחבל יפו

18. פעולות הניקיון מבוצעות באופן יזום, מתוכנן וכמענה לפניות המתקבלות משלושה גורמים:

א. המוקד העירוני - קבלת פניות של תושבים המתקבלות במוקד העירוני ונמצאות בתחום האחריות של החבל ובחינה של פניות חוזרות על בסיס דו"ח מפגעים חוזרים.

ב. המשלמה ליפו - קבלה וטיפול בפניות המתקבלות על ידי תושבים או עובדים של המשלמה ליפו.

ג. הפיקוח של האגף - במסגרת סיור הבוקר מתבצע איתור מפגעי ניקיון הדורשים טיפול.

19. הפיקוח בחבל יפו מבוצע באמצעות 2 תחנות: תחנת יפו ותחנת גבעת עליה. התחנות מחולקות לאזורי פיקוח ומנוהלות על ידי שני רכזי תחנות ומנהל חבל:

א. תחנת יפו - התחנה מחולקת ל- 6 אזורי פיקוח, האזור השישי הינו מתחם שוק הפשפשים בו מבוצעת פעילות תברואה בחודשי הקיץ. באזור זה מבוצעת פעילות של אגף התברואה גם בין השעות 22:00 ועד 01:00.

- ב. תחנת גבעת עלייה - התחנה מחולקת ל- 3 אזורי פיקוח ואזור נוסף בו מבוצעת פעילות תברואה בצהרים.
20. על פי מידע שנמסר לביקורת על ידי מנהל החבל עולה כי הפיקוח על הניקיון אמור להיעשות באמצעות שבעה פקחים פעילים, שני רכזי תחנות ושני פקחי היפוך, על פי החלוקה הבאה:
- א. בתחנת יפו אמורים לפעול חמישה פקחים בשישה אזורי פיקוח כאשר ארבעה מהם עובדים בבוקר ואחד אחר הצהריים.
- ב. בתחנת גבעת עלייה אמורים לפעול שלושה פקחים בשלושה אזורי פיקוח.
- ג. ביחידת ההיפוך לדחס מועסקים שני עובדים - פקחי היפוך. פקח אחד עובד בשעות הבוקר והאחר בשעות אחר הצהריים. היחידה פועלת בימים א' - ו' בין השעות 4:00 - 16:00 וביום שבת מהשעה 18:00 (אחרי צאת השבת) ועד לסיום המסלול. פקחים אלו כפופים ישירות למנהל החבל.
21. מבדיקת הביקורת עולה כי מצבת כוח האדם, נכון לחודש יולי 2010, כללה 8 פקחים בלבד, מתוכם 2 פקחי היפוך לדחס, כלומר בחוסר של פקח אחד. נכון לאוקטובר 2010 מועסק פקח נוסף באזור זה.
22. מכסת השעות הנוספות שנקבעה לפקחי עבודה היא 100 שעות נוספות בחודש ולא יותר מ- 25 שעות נוספות לפקח.
23. דרישות משרת פקח על פי מכרז פנימי מס' 150/2009 כוללות בין היתר: "השכלה תיכונית מלאה, לפחות, נסיון של 5 שנים לפחות בתחום העיסוק. הכרת תחומי הפעילות של האגף, הבנה במשימות ניקיון בהיקפים עירוניים והתמצאות בחוקי עזר בתחום, כושר הבעה בכתב ובעל פה, רשיון לרכב דו גלגלי."
24. תפקיד רכזי התחנות לנהל את התחנה עפ"י מדיניות כוללת: ניהול כוח האדם בתחנה, טיפול בתקלות, בדיקת פקחי עבודה, קשר מול האזרח ויחידות הנותנות שירות ותמיכה מול האזרח, הפיקוח והמשלמה ליפו.
25. משיחה עם מנהל יחידת תכנון ובקרה, באגף התברואה נמסר כי חבל יפו מונה 54 עובדים:
- א. סגל ניהולי - 13 עובדים.
- ב. עובדים ותיקים (להלן-"דור א'") - 2 עובדים.
- ג. עובדים העובדים 7 שעות ביום (להלן-"עובדי 7") - 39 עובדים.

לצורך ביצוע אומדן עלויות כח אדם העוסק בפינוי אשפה בחבל יפו הביקורת ערכה חישוב שכר משוקלל לעובד, בהתאם לנתוני השכר המפורטים בתקציב העירייה לשנים 2008 - 2009, להלן הנתונים:

איסוף אשפה ושינוע- אגף תברואה				
תקן	2008 (באלפי ש"ח)	תקן	2009 (באלפי ש"ח)	
8	1,900	10	2,940	סגל מנהלי
9	2,450	11	2,920	סגל מנהלי- שינוע
399	71,030	418	78,060	עבודות איסוף אשפה
142	36,610	139	37,860	שירותי הובלה
9	1,750	8	1,670	יחידת טרקטורים
55	11,640	54	12,220	שירותי הובלה- שינוע
622	125,380	640	135,670	סה"כ
	256		279	שכר משוקלל סגל מנהלי
	194.58		202.83	שכר משוקלל לעובד (שאינו סגל מנהלי)

26. בהתאם לאמור ניתן להעריך עלויות השכר בגין פינוי אשפה ושינוע לחבל יפו כדלהלן:

2008 (באלפי ש"ח)	2009 (באלפי ש"ח)	
3,326.47	3,627.62	סגל מנהלי- חישוב לפי 13 עובדים
7,977.86	8,315.95	עובד שאינו שייך לסגל המנהלי - חישוב לפי 41 עובדים
11,304.33	11,943.57	סה"כ באלפי ש"ח

יש לציין כי מספר העובדים בחבל והעלויות הנגזרות, אינן כוללות את נהגי הרכבים.

27. חשוב לציין כי הערכת הביקורת הינה על סמך אומדן ואינה מבוססת על בחינת תלושי השכר ונתוני השכר של עובדי המחלקה. עוד נציין כי חישוב השכר לעובדים אחרים שאינם נמנים עם הסגל המנהלי, בוצע תוך התעלמות משונות השכר הקיימת בין עובדים מ"דור א" שהינם בעלי וותק ופרמיות גבוהות יותר לבין "עובדי 7".

עבודה בשבת/הג

28. אגף התברואה עובד גם בימי שבת.
29. פיקוח על קבלני הטיאוט נעשה מהשעה 04:30 עד לשעות הצהריים.
30. העבודה ביפו מנוהלת בבוקר על ידי מנהל ושלושה פקחים ואחר הצהריים על ידי שני פקחים.
31. טנדר מהפך עובד בשבת ותפקידו להכניס את הזבל אל טמוני הקרקע בשכונות.
32. במסגרת הסכמי העבודה עובדי העירייה העובדים בשבת מרוקנים מיכלוני אשפה ושבע מכולות בלבד בצירים הראשיים.

עבודת הפיקוח

33. תפקיד הפקח כולל בקרה וניהול עבודת הקבלנים. במסגרת תפקידו הפקח בודק מדי בוקר את אזור הפיקוח, מאתר ערימות אשפה, ועורך בקרה על הניקיון על פי דו"ח ביקורת יומי ומאשר/שולל הפחתות (קנסות) לקבלן.
34. הפקח מטפל בין היתר בפניות המגיעות מהמוקד העירוני. הפניות מועברות על ידי המוקד התפעולי של האגף ישירות אל פקחי האזורים על פי הצורך.
35. מזכירת החבל מרכזת אחת לשבוע את הנתונים שהתקבלו בדו"חות היומיים, כמו כן מרכזת את כל ההפחתות של תחנת יפו על גבי דו"ח אקסל מרכז. ריכוז ההפחתות השבועי של פקחים בתחנת גבעת עלייה מתבצע על ידי פקח בגבעת עלייה.
36. סיור הפקחים באזורי הפיקוח נעשה בדרך כלל באמצעות שימוש בקטנועים. למרבית הפקחים המועסקים בחבל יש רישיון נהיגה לקטנוע.
37. אחת לחודש מתקיימת ישיבה של מנהל האגף עם כל הפקחים.
38. מנהל האגף וסגן מנהל האגף מגיעים אחת לחודש לסיור בתחנה לצורך ביקורת פתע בשטח.
39. שעת התחלת העבודה של הפקחים: שני פקחים בתחנת גבעת עלייה מתחילים את יום העבודה בשעה 04:00, פקח אחד בתחנת יפו מתחיל לעבוד בשעה 4:30, פקח נוסף מגיע בשעה 5:00 כל שאר הפקחים מתחילים לעבוד בשעה 5:30.
40. על פי הסכמי העבודה הקיימים בעירייה, עובד אשר מתחיל את יום עבודתו בשעה 4:00 יעבוד 6 שעות ביום במקום 7 שעות, כלומר עובד שהתחיל לעבוד בשעה 4:00 בבוקר יקבל שכר בגין שעות נוספות החל מהשעה 10:00 בבוקר.
41. לא כל שעות עבודת הקבלנים מסונכרנות עם שעות עבודת הפיקוח.
- בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "שעות הפיקוח על עבודת הקבלנים בחבל יפו מתחיל בשעה 04:00 בבוקר ומסתיים בשעה 21:00. תחנת גבעת עלייה - פתיחת התחנה נעשית בשעה 04:00 והיא נסגרת בשעה 12:00. המשימות השוטפות של תחנת גבעת עלייה נמשכות מעבר לסגירת התחנה ולכן כל הבקרה והפיקוח מטופלים ע"י מפקחי עבודה המועסקים במסגרת שעות נוספות בתחנת יפו. תחנת יפו נפתחת בשעה 04:00 והיא נסגרת בסיום כל הפעילות היומית.
- החל מחודש פברואר 2011 נחקל אישור בחבל יפו להפעלת מפקחי עבודה בשעות נוספות, מעבר לסך של 25 ש"ו למפקח כך שנושא הפעלת הפיקוח בהתאם לפעילות הקבלנים סונכרנה. זאת בהתאם להרחבה ותדירות הניקיון ביפו בשנת 2011".

42. בכל יום נערכת שיחה טלפונית של מנהל החבל, עם מנהלי התחנות, על מנת לתעד את מספר כלי הרכב הפועלים בשטח: 3 טנדרים לפינוי אשפה בשטח, 2 בוקר ואחד אחרי הצהריים, 6 רכבי טאטו (5 בוקר ואחד אחה"צ) התייעוד נרשם על ידי מזכירת החבל.

43. אין נוהל מוגדר לביצוע רוטציה בין הפקחים באזורי הפיקוח.

כלי אצירה

כללי

44. צרכי הניקיון ביפו מושפעים ממאפייני תשתית ופיתוח, המצמצמים את אפשרויות הפתרון לאצירת אשפה במרחב הציבורי. קיימים סוגים שונים של כלי אצירה באזור יפו על פי הפירוט להלן:

סוג מיכל האצירה	כמות המיכלים
מכולות ההיפוך לדחס (צפרדעים)	370
מיכלים טמוני קרקע	55
מיכלוני 1100	לא ידוע מספרם - חולקו על ידי העירייה.
מיכלונים קטנים	כמה עשרות בודדות שהובאו על ידי תושבים מחלקים אחרים בעיר - לא חולקו על ידי העירייה

45. בשנת 2005 הוציא אגף התברואה דרישה לבעלי דירות ברחבי העיר להסדיר את מיקום פחי האשפה, על מנת לא ליצור הפרעה במרחב הציבורי ולשפר את חזות הרחובות בהתאם לקבוע בסעיף 20 א-ב לחוק העזר שמירת הסדר והניקיון "מפקח רשאי לדרוש, בהודעה, מבעל הנכס שיחקין ביתן אשפה או יתקנו". תושבי יפו לא נדרשו להסדיר את מיקום פחי האשפה באותה התקופה.

בתגובה לממצאים מסר מנהל המשלמה ליפו לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי: "למרות קיומו של חוק העזר 20 א-ב. לשמירת הסדר והניקיון, המציאות ביפו מחייבת התחשבות לפנים משורת הדין אשר ראוי שתעשה בתיאום ובהתייעצות עם גורמי המשלמה ליפו".

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "רוב כלי האצירה ביפו הינם צפרדעים ומכולות, לכן ניתנה עדיפות לאזור לב העיר להסדרת ביתני אשפה. כמו כן, עקב אופי אזור יפו בהיבט הפיזי של הבניינים והשטחים הפתוחים, ומאחר שביתני האשפה הפכו במרוצת השנים למחסנים ושימוש חורג של בעלי הנכס, בוצעה חשיבה תפעולית וחזותית, תוך הבנת החולשות שנוצרו מהמצב הקיים, למציאת פתרונות חלופיים, כגון: טמוני קרקע וכד'".

ממצאים

46. מבדיקת הביקורת עולה כי העירייה פועלת על פי התקן לגבי המרחק בין בניין למיכל אצירה. על פי חוזר מנכ"ל משרד הפנים 3/2009 "המרחק המרבי בין דלת ממבואת הכניסה לבניין לפתח מבנה האצירה בפניו מכולות אשפה, מכלית אשפה ו/או מכולת דחס - 100 מטר". בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "חוזר מנכ"ל משרד הפנים מתייחס לתקנות שהינן תיקון לחלק ו' לתקנות התכנון והבנייה, לכן אינן רלוונטיות לאזור שאין בו התחדשות בתחום הבנייה".
47. במקרים רבים ניתן לראות כלי אצירה ריקים ולידם, על הרצפה, פסולת שהושלכה על ידי התושבים. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "כלי אצירה ריקים מוכיחים שתדירות הפינוי עונה על הצרכים. מאידך, נכון הדבר שיש עוד דרך לא פשוטה לשינוי הרגלים ותרבות, למרות זאת במהלך שעות העבודה אנו תומכים בסביבת כלי האצירה ומטפלים בפסולת המושלכת ע"י התושבים".
48. מבדיקת הביקורת עולה כי קיים מחסור בפחים מותאמים לפסולת קרטון והדבר מורגש בעיקר באזורי המסחר ובאזורים שבהם הוטמנו כלי אצירה בקרקע. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "במהלך חודש דצמבר 2010 הוצבו כלובי קרטון למחזור בשכונות בהם הוצבו מכלים טמוני קרקע ובמיוחד ליד המרכזים המסחריים, וכן הוצבו כלובי קרטון בשכונות בהם יוצבו טמוני קרקע במהלך השנים 2011 ו- 2012".
49. בעלי עסקים נדרשים לשטח את הקרטונים על מנת שאלו לא ימלאו את מיכלי האצירה, אולם בפועל הדבר לא נעשה.

מכולות היפוך לדחס (צפרדעים)

50. מבדיקת הביקורת עולה כי מרבית מכולות ההיפוך לדחס (צפרדעים), המוצבות ביפו מתחזקות ברמה נמוכה מאוד: ללא צבע, חלקים חסרים/שבורים, מכולות שרופות וכדומה. לשאלת הביקורת נמסר על ידי מנהל החבל, נכון לחודש יולי 2010, כי אין תוכנית תחזוקה ותיקונים שנתית ואין צוות ייעודי שתפקידו לתחזק את המכולות. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "תיקוני הצפרדעים והמכולות ותחזוקתם מבוצעים על סמך הודעות המתקבלות במחלקה הטכנית מהחבלים והתחנות וזאת משום שהם אלו שנמצאים מדי יום בשטח ויכולים לדווח על תקלות או צורך בתחזוקתם של כלי האצירה. בשנת 2010 בוצעו תיקונים במכולות והצפרדעים כמפורט להלן: תיקוני צפרדעים – 6 יחידות, צביעת צפרדעים – 160 יחידות, צפרדעים שתוקנו על – ידי המסגריה הניידת – 53 יחידות. במסגרת מכרז 19/2009 'תיקון ואחזקה מונעת לכלי אצירה לאשפה', הוכנס פרק ספציפי לטיפול בצפרדעים וטמוני קרקע, במטרה לקצר ולייעל את זמן השירות ואיכות ביצוע העבודה".

תגובת הביקורת: במבחן התוצאה מספר רב של מכולות ביפו אינן מתחזקות בצורה ראויה.

51. מניתוח דו"ח אחזקה ותיקון מכולות היפוך לדחס לשנת 2009 בחבל יפו, עולה כי במהלך שנת 2009 תוקנו בסה"כ 5 מכולות, מתוך 370. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: **"מנתונים שנמסרו למשרד המבקר כללו תיקונים שבוצעו על ידי הספק קבוצת א. (5 צפרדעים), אולם בנוסף נצבעו 170 צפרדעים ותוקנו 109 צפרדעים על ידי המסגריה הניידת."**
52. המכולות מוצבות ברחבי יפו במקומות שבהם הצבתן לא מהווה הפרעה לתנועה או לחנייה ויש אליהן גישה מותאמת למשאיות. המכולות מוצבות פתוחות, ללא דלתות.
53. נגישות המכולות: חלק מהמכולות ממוקמות על שטחי חול, הגעה אל חלקן מחייב חציית כביש סואן. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: **"בכל שנה מבוצעים משטחים למכולות וצפרדעים בהתאם לתקציב העומד לרשות האגף לנושא."**
54. מנהל החבל מסר לביקורת כי ישנם מקרים שבהם משאיות ההיפוך לדחס אינן מצליחות להיכנס לרחובות, בגלל חניית כלי רכב.
55. ניקוי המכולות נעשה ברחוב כחלק מתהליך הפינוי של האשפה. בעבר המכולות עברו ניקיון יסודי בתחנת מעבר, אולם תחנה זו נסגרה. לשאלת הביקורת נמסר כי נוהל העבודה הפנימי מחייב את העובדים לשטוף את המכולות בעזרת צינור מים, כאשר המכולה נמצאת מעל המשאית, על מנת שהמים והלכלוך יישפכו אל משאית הזבל ולא אל הרחוב.
56. נוהל העבודה אינו מחייב ריסוס. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: **"מרטסים פעמיים בשנה על פי הנחייה."**
57. תדירות ריקון המכולות: על פי מנהל החבל מרבית המכולות מרוקנות לפחות 3 פעמים בשבוע.
58. עובדים במשאיות אלו נדרשים מטעמי בטיחות לחבוש קסדות. בעקבות ביצוע סקר סיכונים, יצאה הוראה מפורשת הכוללת הנחיות להפעלת שיטת היפוך לדחס, הדורשת באופן חד משמעי בין היתר לחבוש קסדות. על פי מנהל האגף כל עובד ביחידה קיבל באופן אישי את ההנחיות וחתם באותו מועד על קבלת קסדה אישית.
59. ממצאי הצפייה של הביקורת בשטח עלה כי אין הקפדה על ניקוי המכולות ו/או על חבישת קסדות:

מספר משאית	ממצאים	מיקום	תאריך ושעה
220	פינוי 2 מכולות. צוות העובדים לא חובש קסדות מכולה אחת לא נשטפת לאחר הפינוי.	רחוב הדודאים.	24.10.10 11:20 - 11:14
391	הצוות. עובד ללא קסדות לא שוטפים את המכולות.	רחובות גר צדק, איסקוב, שבטי ישראל, ציהתל"י.	28.10.10 14:00 - 13:25
203	הצוות עובד ללא קסדות לא שוטפים את המכולות.	רחובות שבטי ישראל, שמחה הולצברג, סהרון, יפת	28.10.10 15:00 - 14:10

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "אי חבישת קסדת מגן - קיימת הנחיה ברורה מאד של הנהלת האגף והנהלת חבל יפו לכלל העובדים שיש חובה בחבישת קסדת מגן בעת ביצוע העבודה. ההוראה ניתנת בכל עת בו מתבצעת הדרכת בטיחות בתדירות של לפחות אחת לשנה, ההנחיות מפורסמת בחוברות הבטיחות לעובד ועל גבי לוחות המודעות. תופעות של אי חבישת קסדות מטופלות בבירורים משמעותיים ובכל דרך של הסברה והנחיה. כל העובדים יודעים ומודעים שאי חבישת קסדה כמוה כעבירה על החוק וכמוכן שמונעת מהכרה של המוסד לביטוח לאומי בעת ארוע בטיחות.

אי ביצוע שטיפה של צפרדעים – ההנחיה לביצוע המשימה קיימת כל העת. ישנם מקרים בהם מערכת השטיפה לא שמישה (מאחר וזרם המים פורץ מחריר קטן, לעתים גרגר אבק סותם אותו והמערכת מפסיקה מלפעול) קיים נוהל דיווח בין תחנת העבודה למחלקת השינוע בה התקלה מדווחת ומטופלת במוסך."

פינוי המכולות

60. פינוי המכולות נעשה על ידי עובדי עירייה, עובדי יחידת ההיפוך לדחס.
61. ביחידת ההיפוך לדחס ישנם 4 רכבים (200 - 203), המותאמים לעבודה בשיטת ההיפוך לדחס ומופעלים רק לצורך משימה זו.
62. ארבעת הרכבים משמשים גם את חבל יפו וגם את חבל מזרח, כך שבמקרים רבים ריקון מיכלי האצירה נעשה בשעות הצהריים המוקדמות. לא כל עבודות פינוי הפסולת מבוצעות בשעות הבוקר, אלא באזורים מסוימים הן מבוצעות בשעות הצהריים.
63. מאגף התברואה נמסרו לביקורת נתוני שמישות הרכבים בחודשים ינואר - יוני (לא כולל חודש אפריל) 2010:

חודש/רכב	200	201	202	203	ממוצע באחוזים
ינואר	62%	88%	77%	58%	71%
פברואר	92%	83%	88%	92%	89%
מרץ	93%	100%	96%	100%	97%
מאי	100%	96%	100%	100%	99%
יוני	100%	69%	85%	73%	82%

64. מניתוח הנתונים עולה כי בממוצע בכל חודש מושבת רכב אחד לתקופה של חצי חודש.
65. עובדי ההיפוך לדחס עובדים בקבלנות. על פי ההסכם עליהם לעבוד עד אשר המשאית מלאה, או לחילופין עד אשר רוקנו 31 מכולות, כולל ערימות.
66. ערימות חריגות של גזם וגרוטאות מפונות על ידי טרקטור ורכינה או רכב דחס.
67. עבודת פינוי האשפה נקבעת ומבוצעת על פי תוכניות עבודה שנקבעו בהתאם לצרכי השטח.
68. מבדיקת הביקורת עולה כי בחלק מהמקרים לא כל תוכנית העבודה לפינוי המכולות בימי א' מבוצעת ברחובות שכונה ד', (לדוגמה רחובות המחרוזת, החיננית והפעמונית), משום שהמשאיות מתמלאות לפני ההגעה לרחובות אלו.
- בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "השינוי שחל ביפו ובמיוחד במיגור בגבעת עלייה הביא לגידול בכמות האשפה המפונה באמצעות דחסים. לאור השדרוג בבנייני מגורים התושבים ביקשו להחליף את הצפרדעים במיכלונים, דבר שהביא לגידול בכמות האשפה. הבעיה צפה רק בימי ראשון ואחרי חגים. בעקבות השינוי הופעל רכב פינוי אשפה נוסף בימי שבת בשכונות גבעת עלייה ובכך התאפשרה היכולת להשלים את איסוף האשפה בימי ראשון ולאחר חג."
69. פעילות פינוי האשפה מבוצעת על ידי עובדי אגף התברואה בעירייה, ללא פעילות קבלנים חיצוניים. בעיקר באמצעות רכבי דחס ושינוע מכולות בתדירות יומית/ דו יומית.

טמוני קרקע

70. בתחילת שנת 2007 החלה העירייה להחליף את הצפרדעים למיכלים טמוני קרקע בשכונת יפו ג'. מנתונים שנמסרו לביקורת על ידי מנהל המחלקה הטכנית עולה כי בשנת 2008 הוטמנו ביפו ג' 23 כלי אצירה טמוני קרקע במקום 17 מכולות דחס (צפרדעים) והשינוי בנפח האצירה עלה מ- 113 מ"ק ל- 119 מ"ק.

71. החלפת המיכלים במיכלים טמוני קרקע על ידי העירייה, נעשתה בכל פעם בשכונה אחרת ועד מרץ 2008, הוטמנו 25 מיכלים טמוני קרקע בשכונות רמת הטיסים ורמת כפיר. במהלך 2008 הוטמנו 127 מיכלים נוספים בשכונות נווה גולן, יפו ג', ניר אביב ונווה חן.
72. המעבר למיכלונים טמוני קרקע בעיר תל אביב-יפו החל מתוך חשיבה על היתרונות הרבים שיש למיכלים אלו כגון: אסתטיות, אטימות, מניעת מפגעי ריח, פיזור אשפה ומניעת נבירה על ידי בעלי חיים.
73. מבדיקת הביקורת עולה כי בתאריך 20.2.05 התקיימה ישיבה עם מנכ"ל העירייה בנושא שקועי הקרקע בעיר ובסיכום מנכ"ל העירייה נאמר כי: **"יש לערוך בחינה כלכלית מסווגת הכוללת העלויות כפי שהוצגו ומספר אפשרויות לעלות פינוי"**. לביקורת לא נמסרו מסמכים המפרטים בחינה כלכלית זו. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: **"ברמת בחינה כלכלית בין שיטות הפינוי הנפוצות, יש יתרון כלכלי מובהק לשיטת טמוני הקרקע, מטעמים של כח אדם והסכמי עבודה"**.
- תגובת הביקורת: לא נמסרו לביקורת נתוני בחינה כלכלית, אם בוצעה בנושא זה ולפיכך לא ניתן לקבוע כי לשיטה זו יתרון כלכלי מובהק.
74. בנוסף בישיבה זו מנהל אגף התברואה טען כי **"שיטת הפינוי של טמוני הקרקע באמצעות משאית פינוי, אמורה לקצר את משך זמן העבודה ומצבת כוח האדם תשתנה. בעבר הורכב הצוות מנהג ומשני פועלים ובשיטת פינוי שקועי הקרקע יופעלו נהג ופועל בלבד...המטרה בהצבת שקועי הקרקע היא לשפר, לייעל, ולקצר את שיטת איסוף האשפה"**. בפועל שיטת איסוף האשפה דורשת מאגף התברואה היערכות שונה המחייבת שימוש בעובדים וכלכלי רכב לניקוי נוסף סביב המיכלים. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי **"הצפי לפסולת סביב טמוני הקרקע ידוע ונלקח מראש, תופעה זו לא יחודית לאזור יפו, לכן יש צורך בתמיכה בשיטה ויתרונה שבמסגרת הטיפול ניתן לספק שירות נוסף בכל רחבי החבל בנושאים של זליגת פסולת וטיפול אד הוק במוקדי פסולת קטנים, מאחר והעיסוק סביב הטמונים נותן מרווח תפעולי"**.
75. תהליך ניקוי ופינוי האשפה מהמיכלונים כולל: איסוף מקדים של האשפה בסביבת המיכלונים על ידי רכבים ועובדים ייעודים והכנסתה אל המיכלונים, פינוי המיכלונים על ידי משאית מותאמת, ניקוי ידיות המיכלונים.
76. פתיחת כלי האצירה נעשית באמצעות ידית פתיחה ידנית שגורמת לרתיעה משום שזה לא אסתטי ולא נקי. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי **"בממצאי סקר שביעיות רצון שונערכו לתושבי יפו בשכונות בהן הוטמנו המכלים, נמצא הצורך להתקנת רגלית לפתיחת המכל. בתוכנית העבודה של אגף התברואה לשנת 2011 הוחלט על החלפת**

היחידות העליונות של כל המכלים ביפו ג' ונווה גולן. כלומר, הוספת רגלית פתיחה והרחבת פתח המתקן."

77. ניקוי ידיות הפתיחה של המיכלונים יכול להיעשות אך ורק באמצעות קיטור. על פי נוהל פנימי יש לשטוף את טמוני הקרקע אחת לשבוע, אולם בפועל לעיתים נדרש ניקוי בקיטור באזורים אחרים ביפו ולכן סדר הקדימויות לשימוש בקיטור נקבע על ידי מנהל החבל.

78. במקרים רבים בסביבת המיכלונים מושלך זבל מסוגים שונים שלא ניתן להכניסו בפתח של המיכלונים: קרטונים ושקיות גדולות של אשפה ביתית, גזם ועוד.

79. באזורים שבהם יש מיכלים טמוני קרקע, פינוי האשפה מתבצע בשעות הבוקר ועד לשעות הבוקר למחרת מושלכת פסולת רבה על ידי התושבים בסביבת המיכלים. מסיוור של הביקורת בשעות הצהריים המוקדמות באזורים אלו עלה כי גם שעות ספורות לאחר ניקוי המיכלים וסביבתם, יש פסולת באזור המיכלים. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי "מסיבה זו האגף תומך במהלך יום העבודה ובשבת באיסוף הפסולת המיותרת שלא הוכנסה כנדרש ע"י המשתמש. האגף בשיתוף המשלמה ליפו מבצע מעת לעת קמפיין הסברה, חלוקת פליירים ושיחות עם תושבים."

80. לשאלת הביקורת נמסר כי בעבר הופעל בחבל טנדר אחד לאיסוף אשפה והכנסתה למכולות וכיום מופעלים שלושה.

81. לאחר תקופה קצרה של שימוש במיכלים הוחלט באגף התברואה לערוך מבצע על מנת להנחות את התושבים לגבי אופן השימוש במיכלים ובמקביל לערוך סקר שביעות רצון. המבצע נערך במהלך חודש אוקטובר 2008, ובמסגרתו חולקו לתושבים מנשרים. להלן עיקרי הממצאים של הסקר ואשר רלוונטיים גם לתקופת הביקורת:

א. כ- 25% מכלל הנשאלים טענו כי גודל הפתח של טמון הקרקע הוא קטן מדי. בתגובה לממצאים מסר

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי:

"בעקבות סקרי שביעות הרצון שנערכו באוקטובר 2008 הוחלט על הרחבת פתח קליטת האשפה בעוד 25% מ – 60 ס"מ ל – 75 ס"מ."

תגובת הביקורת: בתקופת הביקורת לא יושם האמור בתגובת מנהל האגף..

ב. חלק מן הנשאלים טען כי יש הצטברות של אשפה מסביב לטמוני הקרקע ויש להגביר את תדירות פינוי האשפה.

ג. הועלתה דרישה למתן פתרון לקרטונים המושלכים מסביב לטמוני קרקע, בעיקר במרכז המסחרי.

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי:
"הוצבו כלובי קרמון בשכונות בהן הוצבו מכלים טמוני קרקע, ליד מרכזים מסחריים,
ובשכונות בהן יוטמו מכלים טמוני קרקע".

תגובת הביקורת: על פי ממצאי הביקורת בדו"ח זה, בעיה זו עדיין לא נפתרה.

ד. הועלתה בקשה להדביק שילוט אזהרה על גבי המתקנים.

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "לא ברור
באיזה נושא".

ה. הועלתה בקשה לשטיפת המתקנים, התקנת רגלית. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף
התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "יבוצע בשנת 2011".

ו. הועלתה בקשה לפינוי האשפה מוקדם יותר בבוקר.

82. לשאלת הביקורת נמסר כי נכון לחודש אוקטובר 2010, אין שינוי לטובה באופן השימוש בטמוני
הקרקע. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "השינוי
הינו אינדיבידואלי ותלוי את מי שואלים, אין ספק שיש הבדל מהותי בחזות השכונה בהיבטים
התברואתיים. כמו כן אנו לומדים, משפרים, מקשיבים ומבצעים פעולות בהתאם לצורך".

מיכלונים

83. ברחבי העיר פזורים מיכלונים בגדלים שונים. מיכלונים אלו מפונים על ידי משאיות ייעודיות.

84. מיכלוני 1100 מוצבים על ידי העירייה במקומות שבהם אין אפשרות להצבה של מכולות גדולות.
מיכלונים קטנים יותר הובאו לאזור על ידי תושבים באופן עצמאי.

85. מיכלונים אלו מפונים פעם ביום וגודלם במרבית המקומות אינו נותן מענה מספק לצרכי
התושבים.

86. מיכלונים אלו מוצבים ללא סדר, בדרך כלל בפינות הרחוב.

87. מבדיקת הביקורת עולה כי במקומות שונים בעיר, ניתן לראות מתקן ברזל מיוחד, שמציין את
מיקומם של המיכלונים. מיתקן זה נותן תחושה של סדר ודורש מהעובדים להחזיר את המיכלונים
למקום מוגדר. כיום מספר קטן מאוד של מיתקנים אלו מוצבים בעיר בכלל ובאזור יפו בפרט.
בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "התקנת מעמדים
למיכלונים ולמיכלי 1100 ליטר מבוצעת בהתאם לצורך ובהתאם לתקציבים העומדים לרשות
האגף לנושא".

טיאוש וניקוי כבישים ורחובות

88. תקציב ניקיון וטיאוש על ידי גורמי חוץ מורכב מהוצאות ניקוי רחובות במועדים מיוחדים, הוצאות ניקוי טיילת צפון וטיילת דרום באמצעות קבלן ניקיון, הוצאות ניקוי רחובות העיר על ידי קבלני הניקיון.

89. בכל יום מנקים על ידי קבלני חוץ של אגף תברואה כ- 70 ק"מ המהווים כ- 90% מסך שטח הרחובות. העבודה מבוצעת באמצעות גורמי חוץ לפי ק"מ ניקיון. תקציב הניקוי כולל בתוכו גם ניקוי השווקים העירוניים והעסקת פועלי ניקיון על ידי הקבלן.

90. מבחינת הביקורת עולה כי בשנים 2008 - 2009 עבודות הניקוי וטיאוש הרחובות בחבל יפו בוצעו באמצעות 2 קבלנים:

א. צ. בע"מ (להלן - "צ.") - הקבלן זכה במכרז 101/2005 וסיפק שירותים לחבל יפו עד לחודש ספטמבר, 2008.

ב. ג. בע"מ (להלן - "ג.") - הקבלן זכה במכרז 276/2008, החל לתת שירותים בתאריך 25 בספטמבר, 2008.

91. הביקורת בחנה נוסח המכרז שנחתם עם הקבלן ג., במסגרת המכרז נקבע תיאור העבודה של הקבלן כדלהלן: "איסוף, ריכוז ופינוי אשפה שנואסף ע"י הספק ב"אזור" וב"רחובות" בכל כמות, משמחי גינון ועפר שלאורך הכבישים ומתוך סלי אשפה, גומות עצים, עציצים. כל אלה יאספו מה"מתחם" ומה"רחובות" מכבישים, מדרכות, מהשמחים, איי תנועה, גשרים, מחלפים, שמחי עפר שלאורך הכבישים, רחובות, מדרכות, כוכי ביוב, קולטנים, אדניות, עציצים, שמחי גינון, גומות עצים, וכל שמח אחר הנמצא ברשות הרבים שלאורך הרחובות והשמחים שניקיים באחריות הספק- יועברו אל כלי האשפה ולסוגיהם ו/או למתקנים ייעודיים ו/או למערכות דחס באמצעות רכב איסוף."

92. הביקורת קיבלה לידיה ריכוז עלויות הניקיון ששולמו לקבלני הניקוי וטיאוש בכלל החבלים לשנים 2008 - 2009, להלן הנתונים:

אחוז שנאי	% מההוצאה הכוללת לחבלים 2009	2009	% מההוצאה הכוללת לחבלים 2008	2008	
9.33	15.39	6,501,846	15.04	5,947,058	יפו
13.75	15.83	6,458,706	14.36	5,678,125	דרום
10.35	17.55	7,163,553	16.42	6,491,522	מרכז
-0.89	14.70	5,998,442	15.31	6,052,253	מזרח
6.24	16.77	6,841,513	16.29	6,439,680	צפון
4.92	17.49	7,136,914	17.21	6,802,043	עבר הירקון

אחוז שנאי	% מההוצאה הכוללת לחבלים 2009	2009	% מההוצאה הכוללת לחבלים 2008	2008	
-76.31	1.23	502,550	5.37	2,121,314	פועלים כללי
	0.49	201,652	-		שטיפה בקיטור
3.22		<u>40,807,185</u>		<u>39,534,003</u>	<u>סה"כ חבלים</u>

93. בנוסף לפעילות בחבלים מתבצעות עבודות ניקוי וטיאוט במספר מתחמים על פי הפירוט הבא:

2009	2008	
1,172,631	1,687,109	סינמטק
1,719,101	1,663,965	דיזינגוף
4,251,110	4,324,598	הטיילת
281,787	279,502	שוק נוריאל
542,785	529,876	שוק הכרמל
<u>7,969,423</u>	<u>8,487,058</u>	<u>סה"כ עלות</u>

94. במכרז מסגרת פומבי מס' 276/2008 "עבודות ניקוי וטיאוט רחובות אזור יפו" מסווגים רחובות העיר על פי הדרישה לתדירות הניקוי, כדלקמן:

א. ניקיון חד פעמי - הקבלן נדרש לבצע ניקיון פעם אחת ביום לפי תדירות ניקיון בהתאם למפורט בתוכנית עבודה יומית.

ב. ניקיון שני - ניקיון חד פעמי שני באותו יום באותם רחובות שנוקו במהלך המשמרת הראשונה.

ג. ניקיון רציף - שמירה על רצף ניקיון במשך 8 שעות.

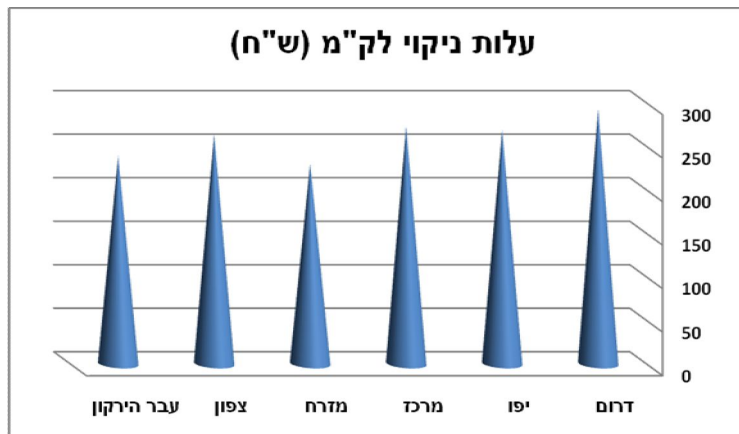
ד. מנהל האגף מסר לביקורת כי ניקיון שני וניקיון רציף כולל שמירה על רצף ניקיון במשך 8 שעות, כולל ניקוי ראשוני, ניקוי יסודי ושמירה על רצף הניקיון. כמו כן מסר כי: "בתוכנית העבודה לשנת 2011 ניתן ביטוי משמעותי בהרחבה ובתדירות הניקיון בחבל יפו".

95. בחלק מהרחובות עבודת הקבלנים מוגדרת כניקוי רציף, בשתי משמרות. כלומר בפועל הקבלן נדרש ל-16 שעות עבודה.

96. טיאוט הרחובות נעשה בדרך כלל באמצעים ידניים.

97. טיאוט הכבישים נעשה בדרך כלל על ידי רכבי טיאוט.

98. נכון למועד איסוף הממצאים לדוח הביקורת המגמה היא לפקח על הקבלן 'במבחן התוצאה'. מנהל האגף מסר לביקורת כי במסגרת "מכרז ניקיון מתחמים בחבל יפו", נמדד הקבלן במבחן התוצאה עפ"י כלי בקרה, קריטריונים ודרישות המוצגים במפרט הטכני של המכרז.
99. הביקורת מציינת כי סעיף ד' במכרז מסגרת פומבי מס' 276/2008 "עבודות ניקוי וטיאוש רחובות – אזור יפו", כולל את הקריטריונים להפחתה בגין אי ניקיון.
100. עבודת הקבלנים בחבל מופעלת ומבוקרת על בסיס תוכנית עבודה לניקוי רחובות, אשר גובשה על ידי מחלקת תכנון ובקרה של האגף ומפורסמת לציבור באתר האינטרנט של העירייה.
101. עבודת קבלני הניקיון מבוקרת על ידי הפקחים בחבל, אשר מאשרים את תוכניות העבודה היומיות שלהם על בסיס ביצוע בפועל.
102. להלן התפלגות עלות ניקוי ק"מ רחוב בחלוקה לפי חבלים לשנת 2009:

103. במסגרת פעילותם פקחי האגף בוחנים בשטח את פעילות הקבלן ואיכות הניקיון. נתוני הפיקוח היומיים מרוכזים בדוח פיקוח חודשי בו מפורטים הפרטים הבאים:
- א. השוואה בין מספר הק"מ לניקיון הקבועים בחוזה עם הקבלן לבין מספר הק"מ שנוקו בפועל, והפחתה של הק"מ שלא נוקו בפועל/כראוי.
- ב. כמות רכבי טיאוט מכני שהופעלו במהלך היום. (על פי המכרז נדרש הקבלן לספק 6 רכבי טיאוט ביום).
- ג. מספר רכבי איסוף, טנדרים לפינוי כמות קטנה של פסולת ואיסוף עצמי של שקיות ניילונים של הקבלן, שהופעלו על ידי הקבלן במהלך היום (על פי המכרז, הקבלן נדרש לספק 2 רכבי איסוף אשפה עצמית למשמרת ראשונה ו-1 רכב איסוף אשפה עצמית למשמרת שנייה).
- ד. הפחתות בגין אי הבאת מכשיר קשר מירס.

- ה. הפחתות בגין תלבושת שלא בהתאם למכרז.
- ו. הפחתות בגין אי ריקון אשפתון.
104. הדוח החודשי מועבר למנהל החבל לבדיקה וחתומה. בהמשך מבוצעת בדיקה של הדוח על ידי נציג מחלקת תכנון ובקרה שעורך התאמה בין החשבונית שהוגשה על ידי הקבלן לבין הנתונים המפורטים בדוח הפיקוח.
105. מבחינה מדגמית של 10 חשבוניות שהוגשו על ידי הקבלנים צ. וג. אותרה התאמה בין נתוני החשבוניות שהוגשו על ידי הקבלן לבין דוחות הפיקוח החודשיים. ב- 2 מהמקרים הביקורת איתרה כי סכומי החשבוניות שהוגשו על ידי הקבלן היו בסכומים מלאים, ללא קיזוז ההפחתות שבוצעו על ידי הפיקוח, אך הקבלן הוציא חשבוניות זיכוי לעירייה בגין סך ההפחתות.
106. מבחינת שיטת ואיכות הניקיון ברחובות המוגדרים כ'ניקוי רציף', עולה כי עבודת הטאטא נעשית בדרך כלל בשני שלבים: בשלב הראשון עובד הקבלן סורק את הרחוב ואוסף פסולת גדולה ובשלב השני הוא אמור לטאטא את הרחוב בצורה יסודית יותר.
107. הביקורת מצאה כי אין תיאום בין שעות טאטא הרחובות לבין שעות ריקון המכולות (הצפרדעים), למרות שעובדי הקבלן נדרשים לטאטא מסביב וליד המכולות. במרבית הרחובות ביפו ריקון המכולות מתבצע לאחר טיאוט הרחובות. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "מערך פינוי האשפה באמצעות רכבי היפוך לדחס הוקדם לשעות מוקדמות יותר וכיום הרכב האחרון יוצא בשעה 10:00 כך שהניקיון בשכונות מסתים מוקדם ובכך גם רמת השירות לתושב טובה יותר. נכון, שלעיתים אין הלימה בין פינוי הפסולת לבין הניקיון, מהסיבה שהקצאת משאבי הפינוי מוגבלת ומונצלת בכל רחבי העיר במספר משמרות עבודה, להבדיל מהניקיון שהינו חלק אינטגרלי קבוע ומיועד אך ורק ליפו מכח המכרז, לכן אין לעיתים חפיפה בין המשימות."

טיאוט מכני

108. משיחה שערכה הביקורת עם מנהל יחידת תכנון ובקרה באגף תברואה נמסר כי הקבלן התחייב לספק 6 רכבי טיאוט, חמישה ימים בשבוע, ו- 1 רכב טיאוט מכני למשמרת שניה: 16:00 – 24:00.
109. במסגרת המכרז נקבע כי בגין אי הפעלת רכב טיאוט מכני למשמרת בת 8 שעות יופחת סך של 1,600 ש"ח, בהתאם יופחת גם הסך היחסי בגין כל שעה של אי התייצבות של רכב טיאוט מכני אחד.

110. מבדיקת הביקורת עולה כי על פי נוהל עבודה פנימי רכבי הטיאוס אמורים להתחיל את יום עבודתם בתחנות ועם ההגעה לתחנות להירשם על ידי המפקחים, מדי יום, בסידור העבודה היומי. אין נוהל רישום של שעת סיום העבודה. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "הנוהל מחייב דיווח של כמות שעות העבודה בפועל של רכבי הטיאוס. לאור ממצאי הדו"ח ניתנה הנחיה לרשום את שעת התחלת העבודה בפועל ואת שעת הסיום. פקודת העבודה עודכנה בהתאם."

תגובת הביקורת: יש לחדד נהלים לגבי תיעוד הפסקת פעילות הרכב באמצע יום העבודה לצרכי תיקונים, תחזוקה או כל משימה אחרת.

111. לשאלת הביקורת נמסר על ידי מנהל חבל יפו כי אין תוכנית עבודה יומית/שבועית לכל רכב, אלא "חלוקה עקרונית של אזורים וצירים ראשיים. חלוקה דינמית על פי הצורך". בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "חלוקת רכבי הטיאוס בשטח נקבעת ע"י מנהל החבל ולהלן החלוקה ביפו:

2" רכבי טיאוס לתחנות גבעת עלייה. (משמרת בוקר)

3 רכבי טיאוס לתחנות יפו. (משמרת בוקר)

1 רכב טיאוס לתחנות יפו למשמרת אחה"צ ולטובת ניקיון שוק עמיעד.

בשעות הבוקר המוקדמות הקבלן נדרש לבצע עבודת ניקיון באמצעות רכבי הטיאוס על צירים ראשיים ולאחר מכן נכנס לשכונות מגורים."

112. ממצאי תצפית שנערכה על ידי הביקורת במספר ימים עלו הממצאים הבאים:

באזור תחנת התחיה נצפו מידי יום 3 רכבי טיאוס בין השעות 05:00 - 11:30, בנוסף ומידי יום נצפה לסירוגין רכב נוסף של חברת צ. העובד ביפו בין השעות 05:00 - 12:30. תאריך 27.10.10 נצפה רכב טיאוס בשעות אחה"צ, רק בשעה 19:15 כשהוא מנקה בשוק הפשפשים וברחובות הסמוכים לשוק, הרכב סיים עבודתו בשעה 20:30. בתחנת העלייה נצפה מידי יום 1 רכב טיאוס, הרכב נצפה מנקה באזור בין השעות 05:15 - 10:30 הרכב לא נצפה מגיע לתחנה ו/או בסמוך לתחנה בתחילת/סיום יום-העבודה.

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "רכב טיאוס אחה"צ עובד בין השעות 15:00 – 23:00 זאת כדי לתת מענה באזורי התעשייה, בהם לא חונים רכבים וניתן לקבל תוצאות ניקיון איכותיות יותר. אנו עושים ביקורות פתע, לדוגמא בביקורת שנערכה בחודש דצמבר 2010: רכב הטיאוס אחה"צ עובד ומנקה גם את רחובות מתחם התיירות ושוק עמיעד בפיקוח צמוד של מפ"ע העובד במקום. לאור ממצאי הביקורת נעשה שינוי בפקודת העבודה לקבלן המבצע ולמנהלים, לפיה רכבי הטיאוס של תחנת גבעת עליה יתייצבו בסיום העבודה בפני המנהלים התורנים בתחנת יפו.

תחנות גבעת עלייה - תחנות העבודה ממוקמת בתוך שכונת גבעת עלייה, ובכדי למונע סבל מיותר של תושבים הפעלת רכבי מיאומ באזור, ניתנה הנחיה מסודרת לקבלן כי על רכבי המיאומ המגיעים לתחנות גבעת עלייה להתייצב בשעה 05:00 על רחוב יפת ולהיכנס לתחנה כדי להירשם. במסגרת ההנחיה לקבלן בנוגע לסיום העבודה נמסר לו כי על רכבי המיאומ להתייצב בסיום העבודה בפני מפקח בתחנות יפו. יישום השינוי נעשה בעדכון של פקודת העבודה לקבלן ולמנהלים.

תחנות יפו – מהתצפית עולה שאכן היו בתחנה 3 רכבי מיאומ מידי יום. לעתים הנהגים מתחילים את עבודתם בשטח ונכנסים להירשם מאוחר יותר. התצפיות מאבחנות כי נצפו יותר מאשר 3 רכבי מיאומ וזאת לאור העובדה כי במתחם התחיה פועלת תחנת מעבר הנותנת שירות לכלל רכבי המיאומ העובדים ב- 3 החבלים בדרום העיר (מרכז, דרום ויפו).".

איסוף אשפה

113. במסגרת המכרז נקבע כי ריכוז האשפה באזור יבוצע באמצעות רכב איסוף עם ארגז פתוח מצויד בכלי עבודה והעברת הפסולת לכלי אצירה קיימים ברחוב/אזור כפי שיקבע ע"י המנהל.

114. הקבלן נדרש לספק 2 רכבי איסוף אשפה עצמית למשמרת ראשונה ו- 1 רכב איסוף אשפה עצמית למשמרת שנייה.

115. המכרז קובע כי בגין אי הפעלתו של רכב לאיסוף אשפה עצמית אחד למשמרת בת 8 שעות יופחת סך של 800 ש"ח. בהתאם יופחת גם הסך היחסי בגין כל שעה של אי התייצבות של רכב לאיסוף אשפה אחד.

116. משיחה שערכה הביקורת עם מנהל יחידת תכנון ובקרה באגף תברואה (להלן - "מנהל יחידת תכנון ובקרה") נמסר כי בנוסף לתשלום השוטף בגין ניקיון, קיימים מקרים בהם האגף מבקש תגבור עובדים מהקבלן לצורך אירועים מיוחדים/מבצעי ניקיון. במקרים אלו מוזמנים עובדים מהקבלן על פי תעריף קבוע של 300 ש"ח לעובד למשמרת, כקבוע במכרז.

פינוי ערימות

117. אגף התברואה נדרש לפינוי ערימות גזם וגרוטאות. בחבל יפו אין ימי פינוי מוגדרים לערימות גזם. פינוי הערימות נעשה על פי הצורך, תוך עמידה בזמני תקן של השירות (יומיים). למרות זאת מסויר בשטח נראות ערימות רבות של פסולת מסוגים שונים, בשעות שונות של היום. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "בימים אלו אנו פועלים לשיפור שיתוף הפעולה בין עבודות הגיוזם של אגף שפ"ע בעיר לגיוזם בפועל, אשר בחלקו מבוצע על ידי אגף התברואה".

118. אין תיאום בין שעות עבודת הטיאוט לבין שעות פינוי הפסולת. פינוי ערימות גזם נמצא באחריות קבלני שפ"ע, אולם קבלני אגף התברואה מחויבים בטיאוט המקום.

ניקיון חופי יפו

119. חלק מעלויות הניקיון ביפו, מיוחסות לניקיון המבוצע בחופי יפו. האחריות לניקיון החופים הינה של מחלקת חופים בעירייה. משיחה שערכה הביקורת עם סגן מנהל מחלקת חופים בעירייה נמסר כי עלויות הניקיון מורכבות מהסעיפים הבאים:

א. עלות להעסקת פועלי ניקיון (עובדי עירייה):

בחבל יפו הועסקו 2 פועלי ניקיון במהלך כל השנה. משך העסקה הינו לפי פעילות האגף כדלהלן:

- (1) בחודשים נובמבר - אפריל בין השעות: 07:00 - 14:00 כל החודש (כולל שישי שבת וחג).
- (2) בחודשים מאי, ספטמבר ואוקטובר בין השעות: 07:00 - 17:00.
- (3) בחודש יוני בין השעות: 07:00 - 18:00.
- (4) בחודשים יולי - אוגוסט: 07:00 - 19:00
- (5) הפועלים הינם עובדי אגף חופים בעירייה. להלן אומדן עלות העסקת העובדים לניקוי חבל יפו, כפי שנתקבלה מסגן מנהל אגף חופים:

(א) שנת 2008:

הערכה	ימים בחודש	חודשים בשנה	מספר פועלים	שעות ביום	מחיר לשעה	עלות מעסיק
העסקת עובד בניקיון-חורף	30.5	6	2	7	40	102,480
העסקת עובד בניקיון-קיץ	30.5	6	2	11	40	161,040
סה"כ						<u>263,520</u>

(ב) ינואר - יולי 2009:

הערכה	ימים בחודש	חודשים בשנה	מספר פועלים	שעות ביום	מחיר לשעה	עלות מעסיק
העסקת עובד בניקיון-חורף	30.5	3	2	7	40	51,240
העסקת עובד בניקיון-קיץ	30.5	3	2	11	40	80,520
סה"כ						<u>131,760</u>

(ג) יולי- דצמבר 2009:

הערכה	ימים בחודש	חודשים בשנה	מספר פועלים	שעות ביום	מחיר לשעה	עלות מעסיק
העסקת עובד בניקיון-חורף	30.5	3	2	7	40	51,240
העסקת עובד בניקיון-קיץ	30.5	3	2	11	40	80,520
סה"כ						<u>131,760</u>

הביקורת מציינת כי המחיר לשעה הינו אומדן שבוצע על ידי המחלקה לצורך הערכת העלויות, המשקלל שעות בסיסיות ושעות נוספות, ואינו מבוסס על נתוני השכר של העובדים.

ב. תשלום לקבלנים:

(1) האגף מעביר תשלום לקבלנים בגין ביצוע חריש בטחוני ואיסוף אשפה יומיומי לאורך חופי הרחצה וניקוי חד פעמי של החופים לפני תחילת העונה.

(2) בהתייחס לתקופה הנבדקת על ידי הביקורת נמסר על ידי סגן מנהל מחלקת חופים כי עד לחודש יולי, 2009 בוצעה העבודה על ידי הקבלן ש. מ. וביוני 2009, עברה העבודה לקבלן מ. מ. בעקבות זכייתו במכרז.

(3) להלן כימות עלויות הקבלנים העוסקים בניקוי חוף יפו:

(ד) שנת 2008:

	כמות ימים	מחיר ליום	סה"כ בש"ח
חריש	180	133.975	24,116
איסוף פסולת	180	133.975	24,116
סה"כ			<u>48,232</u>

(ה) ינואר - יולי 2009:

	כמות ימים	מחיר ליום	סה"כ בש"ח
חריש	90	133.975	12,058
איסוף פסולת	90	133.975	12,058
סה"כ			<u>24,116</u>

(1) יולי - דצמבר 2009:

סה"כ	מחיר ליום	כמות ימים	
27,755	308.39	90	חריש
4,678	51.98	90	איסוף פסולת
32,433			סה"כ

(4) מהאמור עולה כי בשנת 2009 חל גידול של 8,317 ש"ח (17%) בתשלומים לקבלני ניקיון וחריש. מבדיקת הביקורת עולה כי הגידול בעלות נובע בעיקרו מגידול של 130% במחיר החריש ליום שנקבע במסגרת המכרז שנערך ביולי, 2009.

(5) משיחה שקיימה הביקורת עם סגן מנהל מחלקת חופים בעירייה נמסר כי מחירי הקבלן נקבעו באמצעות מכרז פתוח בו השתתפו 9 קבלנים וכי עליית המחיר נובעת בעיקרה משדרוג באיכות וברמת הציוד שנדרש במסגרת המכרז.

אגף הפיקוח העירוני

120. אגף הפיקוח, הוא הזרוע המבצעת של עיריית תל אביב-יפו לאכיפת חוקי המדינה הנוגעים לרשות וחוקי העזר העירוניים.

121. מבדיקת הביקורת עולה כי בשנת 2010 הוגדרו לאגף הפיקוח ארבע משימות מרכזיות כפי שנקבעו על ידי הנהלת העירייה, בהתאם לסדרי העדיפויות שנקבעו להלן רשימת הנושאים:

א. אמנת שירות, קריאות שירות.

ב. אכיפת חוקי התנועה והחנייה.

ג. סדר ציבורי (כולל את נושא הניקיון).

ד. רישוי עסקים.

122. האגף פועל באמצעות 7 יחידות שטח ראשיות: 5 מרחבים, מחלקה וטרינרית וסיירת הפיקוח. 7 ימים בשבוע.

123. חמשת המרחבים של האגף כוללים 10 תאי שטח. פעילויות האגף מבוצעות באמצעות פקחים רב תכליתיים שתפקידם לטפל בכל ההיבטים הקשורים בשמירת הסדר והניקיון בעיר ופועלים בין השעות 6:30 בבוקר ל- 2:20 לפנות בוקר. הפקחים עובדים 5 ימי עבודה בשבוע.

124. אגף הפיקוח ביצע תוכניות לשיתוף הציבור בשכונות יפו ג', נווה גולן ויפו ד', שבהם נקבעו סדרי עדיפויות לטיפול בשיתוף יו"ר ועדי שכונות ופעילים. עיקרי תחומי הפעילות של האגף בתוכניות אלו עסקו בניקיון חצרות, סילוק רכבים נטושים ואכיפת חנייה במקום השמור לנכים.

125. במרחב דרום 10 תאי שטח, שישה מתוכם הם באזור יפו והיתר בשכונות שמחוץ ליפו.
126. מנתוני מצבת כוח האדם לחודש פברואר 2010, שנמסרו על ידי מנהל המרחב עולים הנתונים הבאים:
- מתוך 39 עובדים: 1 מנהל מרחב, 1 סגן, 3 מנהלי משמרת ומזכירה, 4 נהגים וקלדנית. מכאן שסה"כ 26 - 28 מפקחים בפועל (המהווים כ- 66% מכח העבודה).
- על פי מנהל המרחב כ- 15% נעדרים ממצבת כוח האדם באופן קבוע מסיבות שונות כגון: תאונות עבודה, פטור מעבודות פיקוח, השתלמויות ומחלה.
- בפעילות אגפית חלק מכוח האדם של המרחב מועבר למרחבים אחרים.
- בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11, כי נכון לחודש פברואר 2010, היו 85 ימים של אובדן ימי עבודה, מסיבות שונות.
127. במהלך שנת 2010 הפעיל המרחב פרויקט רישוי עסקים, שנמשך כשנה. על פי דברי מנהל המרחב הפרויקט דורש העברת כוח אדם באופן קבוע 2 - 3 פקחים לפעילות זו, ולפיכך גורם להפחתה במספר הפקחים המבצעים את הפעילות השוטפת ביתר חלקי המרחב. פרויקט זה הופעל בשכונת פלורנטיין, המהווה חלק במרחב. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי: **"ריכוז המאמץ בשכונת 'פלורנטיין' נובע מפעילות ברמת החטיבה כיעד סמוך" ל תפעול להגברת המיפול בשכונה.**
128. לביקורת נמסר על ידי מנהל מרחב דרום כי בכל כמה חודשים נעשית 'רוטציה' בין המפקחים, במסגרת תוכנית עבודה אגפית.
129. חלוקת העבודה בין הפקחים באגף:
- על פי נהלי האגף, עבודת הפקחים נעשית בדרך כלל בזוגות על מנת לשמור על ביטחונם האישי.
- בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי: **"פעילות בזוגות' מתבצעת רק במקומות בהם קיים צפי של אלימות צפויה כנגד פקחים מאופי הפעילות ולא בהוראת שגרה.**
- הפקחים אחראים על הפיקוח והאכיפה בתאי שטח מוגדרים, כאשר בכל תא אמורים להיות שני פקחים, אחד מהם מוגדר כאחראי תא.
- לשאלת הביקורת נמסר כי כמות הפקחים בכל תא היא נגזרת של כמות הפעילות בתא ולא נגזרת של גודלו. במקרים בהם יש מחסור בכ"א הפקחים מונחים לעבור לתאים אחרים.

להלן חלוקת הפקחים לתאים באזור יפו:

מספר תא	מספר מפקחים	הערות
11	2 פקחים	חלקו הדרומי של יפת מהווה חלק מתא זה.
13	2 פקחים	
16	2 פקחים	
20 19	פקח אחד לשני התאים	שכונת יפו ד', שכונת יפו ג' שייכות לתא מספר 20.
17	2 פקחים	במקביל האחראי בתא, אחראי גם על תא מספר 18.

לביקורת נמסר על ידי מנהל מרחב דרום כי מרבית האכיפה מבוצעת בתא 14, שאינו מהווה חלק מיפו.

130. מסויר שנערך על ידי הביקורת ברחוב יפת וברחוב שדרות ירושלים נצפו שני דוכנים של מפעל הפיס, דוכנים נטושים, שאינם בשימוש תקופה ארוכה. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי ברצונם לקבל כתובת מדויקת ובנוסף: "בבדיקה עם מנהל מרחב דרום, נמצא כי לא שוחח עמו אף אחד מנציגי הביקורת על כך".

131. שח"ף - "יחידת שחף" הנה יחידה ייעודית לתחום יפו בלבד שהוקמה בשיתוף העירייה ומשטרת מחוז ת"א, משימתה המרכזית היא טיפול ומניעת מטרדי איכות החיים. היחידה בפיקוד ישיר של פיקוד מרחב יפתח - משטרת ישראל, על פי פקודת ההקמה. על פי מנהל האגף "היחידה מבצעת פעילות שזוכה לא אחת לשבחים מהציבור הרחב ביפו". היחידה כוללת שני פקחים ושלושה שוטרים, כלומר שני פקחים ממצבת כוח האדם מצוותים אליה באופן קבוע. פעילות היחידה מתבצעת ברובה בשדרות ירושלים ומערבה להן ובאזורים אחרים במרחב בהתאם לדרישת הפיקוח.

132. להלן סקירת נתוני האכיפה באזור יפו בחודש פברואר 2010, בנושאים הקשורים בניקיון:

נושא/תא שטח	11	13	16	17	19	20	סה"כ
הודעות - בחצרות	12	45	1	3	1	7	95
הודעות - לניקוי מגרש	2	0	1	0	1	0	3
הודעות - מכולות פסולת בניין	1	2	0	0	0	0	3
ברירות משפט - שמירת הסדר והניקיון	0	15	7	1	7	0	23
ברירות משפט - ערימות אשפה ברבים	0	1	0	0	0	0	1
ברירות משפט - השלכת פסולת בניין	1	0	1	0	1	0	3
ברירות משפט - צואת כלבים	0	0	0	0	0	0	0

133. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי "אין הערות לנתון הכמותי, אך חשוב להדגיש כי פקחי המרחב עוסקים במגוון פעילויות שונות מאופי תפקידם, אין להתייחס רק לנתון כמותי בדוחות, אלא למכלול הפעילויות שמבצעים הפקחים לרבות נוכחות ומניעה במבחן התוצאה".

134. על פי הנתונים שנמסרו לביקורת על ידי מנהל המרחב עולה כי מרבית האכיפה מבוצעת בנושאי חניה. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי "פעילות מקדימה של מתן דרישות לבעלי נכסים, מביאה ברוב המקרים לתיקון הליקויים ללא צורך באכיפה בדוחות".

135. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי "הטבלה אינה מפרטת את כלל נתוני העשייה בתאים, יש להוסיף נתוני כמות ביקורות לחודש פברואר 2010, שבוצעו בנושא ניקיון בפועל, לא רק פעילות אכיפה כמפורט להלן נתוני עשייה בכל תא ותא בתחום יפו:

מספר תא	כמות ביקורות
11	51
13	81
15	33
16	28
17	32
19	31
20	57
סה"כ	<u>313</u>

פיקוח על מגרשים פרטיים מלוכלכים

136. חלק מהמגרשים הפרטיים מהווים מקור ללכלוך באזור יפו. המגרשים אינם נמצאים ברשות העירייה ולכן על בעלי הנכסים לדאוג לניקויים. על פי תהליך העבודה במידה ונמצא מגרש פרטי מלוכלך על הפיקוח להוציא דרישה לניקוי המגרש לבעלים ובמידה והשטח לא מנוקה מועברת בקשה על ידי הפיקוח לאגף המטפל.

137. נתוני הפיקוח שהועברו לביקורת: במהלך החודשים ינואר - יוני 2010 הועבר הטיפול במגרשים וחצרות לפי הפירוט הבא: 77 מגרשים, 17 חצרות וחניון.

אגף שיפור פני העיר

138. האגף לשיפור פני העיר מופקד על טיפוח תכנון ופיתוח שטחים ירוקים בעיר ואחזקה שוטפת שלהם, פינוי פסולת בניין, הקמת חורשות זמניות בשטחי בור ובמגרשים שהיו מלאים בפסולת בניין, התקנה ואחזקת פריטי ריהוט רחוב, שדרוג גנים וותיקים, התקנת שלטי שמות רחובות ומספור בתים, גידור איי תנועה, שתילת צמחיה עונתית, טיפול בפינות משחק, מזרקות ופסלים.

139. על בסיס נתונים, מחודש יוני 2009, המוצגים בפורטל העירוני, עולה כי היקף ההשקעה התקציבית בשנים האחרונות של אגף שפ"ע ביפו גדול בכ- 40% משאר אזורי העיר, כלומר מערך האחזקה ותומך האחזקה הינו הגדול ביותר מבין חלקי העיר.
140. ביפו מופעלים על ידי מחלקת גנים ונוף 8 פקחים, אשר תפקידם לפקח על עבודת הקבלנים.
141. כל פקח אחראי על שכונה/שתי שכוונות בעיר, כ- 200 דונם לכל פקח.
142. מנהל האגף מסר לביקורת כי אין נוהל מוגדר לביצוע רוטציה בין אזורי הפיקוח ובין הפקחים, אולם מפעם לפעם מתבצעת רוטציה בין המפקחים.
143. עבודת הקבלנים בתחום גנים ונוף מתבצעת בשבעה אזורים. בכל אזור מופעל קבלן אחד.
144. כחלק מהגדרת התפקיד של הקבלנים עליהם לעסוק בין היתר בפעילות של ניקיון, כחלק מהתחזוקה השוטפת. התפקיד כולל:
- א. ניקוי הגינות מלכלוך, ריקון פחי האשפה בגינות הציבוריות, החלפת שקיות בפחי הגינות הציבוריות, ניקוי וצביעת מתקני משחק.
 - ב. ניקוי שבילים ומעברים ציבוריים נעשה על ידי העירייה. חלק מן המעברים והשבילים הללו, אשר מוגדרים כפרטיים עם 'זיקת הנאה לציבור', מנוקים על ידי האגף, לאחר שמתקבלת החלטה של 'ועדת עבודות פרטיות' בנושא, על מנת למנוע לכלוך והזנחה.
 - ג. ניקוי מגרשי בור- ניקוי שטחים שבבעלות מנהל מקרקעי ישראל, על פי תוכנית עבודה. הניקוי מתבצע שלוש פעמים בשבוע על ידי עובדי קבלן שאליהם מוצמד פקח צמוד. סה"כ כ- 80 דונם שטחי בור ביפו.
 - ד. ניקוי שטח מרוצף גדול- לעיתים באחריות הקבלנים לנקות שטחים מרוצפים גדולים, לדוגמה במרכז המסחרי של יפו ג'.
 - ה. הקבלנים נדרשים לרוקן את פחי האשפה בגינות הציבוריות עד השעה 11:00 ולהחליף את השקיות בפחים.
145. חלק מעבודת הקבלנים נעשית על ידי קבלני משנה.
- ניקוי מגרשים פרטיים- ניקוי מגרשים הנמצאים בבעלות פרטית, נעשה על בסיס פנייה המתקבלת מהפיקוח. שמירת הניקיון בשטחים הפרטיים מחייב שיתוף פעולה ומימון של תושבים. העירייה מנקה מגרשים אלו רק לאחר קבלת בקשה מהפיקוח העירוני.
- בחלק מהמגרשים העירייה שותלת חורשות ומציבה גדרות.

אזורים אחדים ביפו המוגדרים כשטח פרטי פתוח (שפ"פ), שהיוו מטרד של לכלוך והזנחה תקופה ארוכה, הועברו לידי העירייה, לאחר הליך משפטי "צו גינון". אזורים אלו מפותחים ומתוחזקים על ידי האגף.

146. פינוי הגזם בעבודות גינון גדולות נעשה על ידי אגף שפ"ע. פינוי גזם שמקורו בעבודות תחזוקה הכוללת קלטור, גיזום קל וכדומה נעשה על ידי אגף התברואה ללא תיאום בין האגפים.

147. הסיירת הירוקה:

הסיירת הירוקה פועלת לאכיפת חוק העזר העירוני לשמירת הסדר והניקיון ולאכיפת חוקי עזר בין היתר בנושאים הבאים: כלבים, השחתת צמחיה, ביצוע דרישות פיקוח לסילוק מיכלי אצירה ברחבי העיר וסילוק מפגעים שונים משטח המדרכה: גרוטאות, אדניות, כיפות וכדומה, הסרת 'אמבטיות' ושלטים מעסקים פתוחים.

אזור הפעילות של הסיירת לא כולל את אזור יפו. על פי אתר עיריית תל אביב-יפו אזור הפעילות שלה מוגדר מאזור בבלי לכיוון מערב עד פארק הירקון, מפארק הירקון ועד נווה צדק.

מבדיקת הביקורת עולה כי הנושא הוגדר במסגרת היעדים לשנת 2009: "בחירת רה ארגון בסיירת הירוקה לרבות הרחבת הפעילות לכל שטח העיר ב- 5 מרחבים", אולם הדבר לא יושם בתקופת הביקורת. לשאלת הביקורת נמסר על ידי מנהל אגף שפ"ע כי הנושא נדחה לתוכנית העבודה לשנת 2012, נמצא לבדיקה למימוש בשנת 2011 וטרם תוקצב.

148. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, בתאריך 9.2.11 בנושא צואת כלבים: "בימים אלה מתבצעת עבודת מטה לרבות שינוי המבנה הארגוני של הסיירת הירוקה באגף שפ"ע לרבות העצמתה בכוח אדם נוסף, פעילות זו תביא ככל הנראה להגברת פעולות האכיפה וצמצום המטרדים. המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח, עוסקת בעיקר במיפול הסברתי מול ציבור בעלי הכלבים מאופי תפקידה כגורם הנותן שרות והמגן על בעלי החיים."

149. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי "באמצעות פעילות משותפת של כלל אגפי העירייה השונים, שיתוף הציבור, אכיפה מרתיעה, החמרה עם נאשמים בבתי המשפט ופעולות הסברה, יצומצם המטרד באופן ניכר."

המשלמה ליפו

150. תפקידה של המשלמה ליפו להוביל את שיקומה ופיתוחה של יפו, באמצעות ניהול, ייזום, הנעה, מניעה, קידום והכנת תוכניות ויישומן. תפקיד המשלמה לפעול לקידום של פרויקטים מרכזיים לשיקומה ולפיתוחה של יפו - פרויקטים פיזיים וחברתיים תוך גיוס כל הגורמים והכוחות הממשלתיים, הציבוריים, העסקיים והעירוניים למען יפו ושכונותיה ולשמש גורם מתאם עם הקהילה ועם בעלי העסקים בינם לבין יחידות העירייה התפעוליות.

151. במשלמה אין בעל תפקיד האחראי על ריכוז ותיאום נושא הניקיון/טיפול ותחזוקה של המרחב הציבורי ביפו. בתגובה לממצאים מסר מנהל המשלמה ליפו לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי: "במשלמה ליפו קיימים שני בעלי תפקידים: מנהל אגף מיזמים ציבוריים והקהילה הערבית אשר ממונה על נושא פניות הציבור, ומנהל תחום תשתיות ופרויקטים, אשר מטפלים בכל הפעילות מול אגף שפ"ע, פיקוח עירוני ותברואה, כל אחד בתחומו."

152. פניות ציבור למשלמה

- א. המשלמה משמשת כמוקד לפניות הציבור בנושאים שונים, בין היתר מגיעות אליה פניות בנושא ניקיון.
 - ב. פניות של תושבים מתקבלות באמצעים שונים כגון: פנייה טלפונית, דואר אלקטרוני, דואר רגיל, מוקד עירוני, מערכת פניות הציבור של עיריית תל אביב-יפו, פקס ו/או הגעה של אנשים אל משרדי המשלמה ביפו.
 - ג. פניות הציבור מרוכזות ומטופלות על ידי רכזת פניות הציבור. הרכזת היא תושבת יפו ושולטת בעברית ובערבית ברמת שפת אם.
 - ד. תפקיד רכזת פניות הציבור כולל: קליטת המידע במערכת ממוחשבת, פנייה בעל-פה אל אחראי באגף התברואה, קבלת דיווח על אופן הטיפול, שליחת מכתבים (אלקטרוני/רגיל), לצורך יידוע הפונה לגבי אופן הטיפול בפנייה, לפני תחילת הטיפול ובסיומו.
 - ה. במקרים שבהם הפנייה אינה בתחום הטיפול של המשלמה הבקשה לטיפול במפגע מנותבת לגורם הרלוונטי בעירייה.
 - ו. רכזת פניות הציבור מעבירה את הפניות לטיפול, למנהל תחום תשתיות או למנהל האגף למיזמים ציבוריים, והם אלה שדואגים ליצור את הקשר מול התושבים ו/או הגורמים העירוניים הרלבנטיים ולטפל במציאת פתרון.
- מבדיקת הביקורת עלה כי בתקופה של חודש ימים, 25.10.09 - 25.11.09, המשלמה טיפלה ב- 93 פניות, מתוכן 63 פניות הגיעו ישירות אל המשלמה מתושבים.
- בתגובה לממצאים מסר מנהל המשלמה ליפו לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי: "המשלמה ליפו מקבלת את מרבית ממצאי הדו"ח. יש להדגיש כי מדו"ח הממצאים עולה בצורה מובהקת שהמפתח להשגת שינוי מהותי הינו ע"י חינוך וע"י שיתופי פעולה צמודים עם הלקוחות/תושבים (כולל שיתופי פעולה מתמשכים) יש לציין כי המשלמה ליפו ואגף התברואה סיכמו על הקמת צוות בשיתוף אגף הפיקוח לטובת יצירת מדיניות כוללת לנושא שיפור הניקיון והאכיפה."

שביעות רצון תושבים מהניקיון

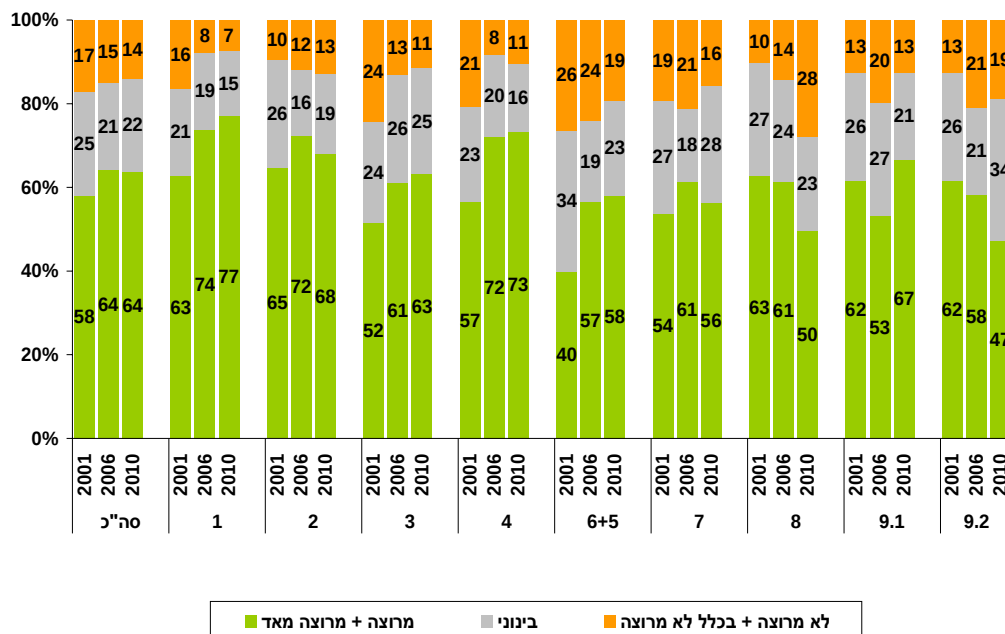
כללי

153. על פי נתוני סקר שביעות רצון תושבים משירותי חטיבת התפעול מיולי 2010, חלה עליה במידת

שביעות הרצון מהניקיון ביפו בשנת 2010 לעומת שנים קודמות.

להלן נתוני הסקר כפי שהועברו אל הביקורת על ידי מנהל חטיבת התפעול.

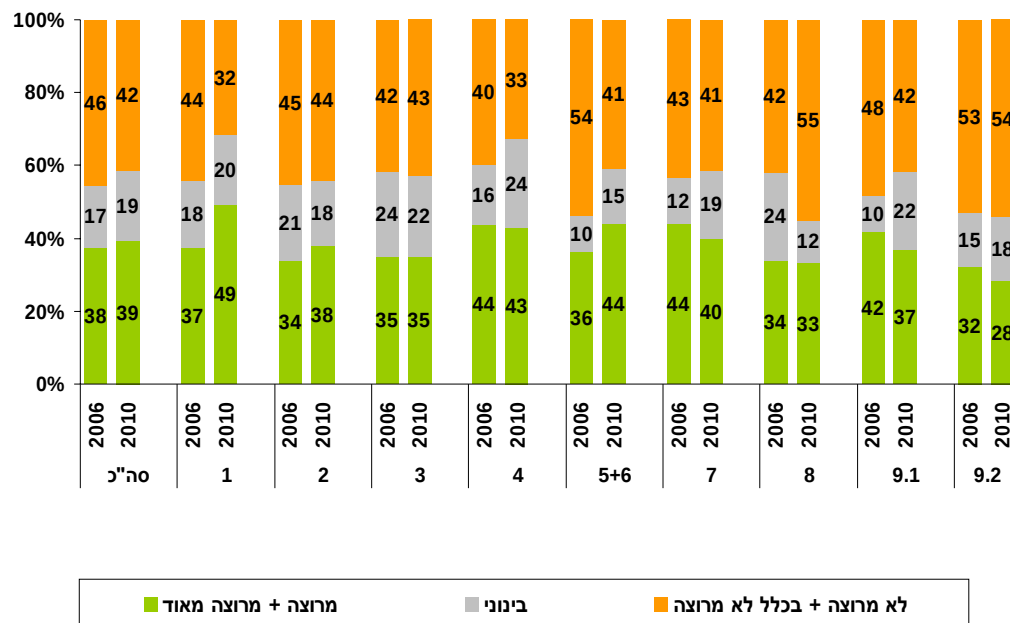
בנושא התפלגות שביעות רצון מהניקיון בגינות הציבוריות, בחתך רובע ולאורך זמן:

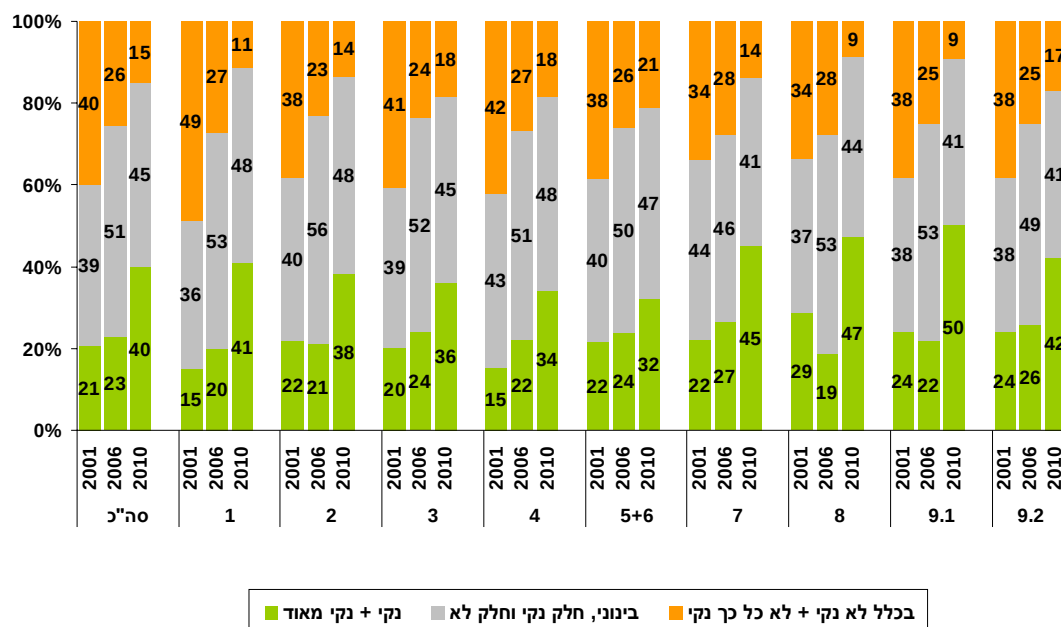
מרבית התושבים בעיר מרוצים מנקיון הגינות (64%): תושבי רובע 1 מרוצים מנקיון הגינות הציבוריות, יותר מתושבי הרבעים האחרים. ברבעים 2, 4, ו-9.1 שביעות הרצון מרמת ניקיון הגינות היא גם גבוהה יחסית (67% - 68%). לעומת זאת, ברבעים 8 ו-9.2 הגינות נתפסות כפחות נקיות (47% - 50%). מנהל אגף שפ"ע מסר לביקורת כי: **אגף שפ"ע השתפר ב-"גינות לא נקיות" ירידה מ-21% גינות לא נקיות בשנת 2006 ל-16% גינות לא נקיות בשנת 2010.**

בנושא התפלגות עמדות ביחס להיתקלות בצואת כלבים בגינות הציבוריות, בחתך רובע ולאורך זמן בנושא צואת כלבים

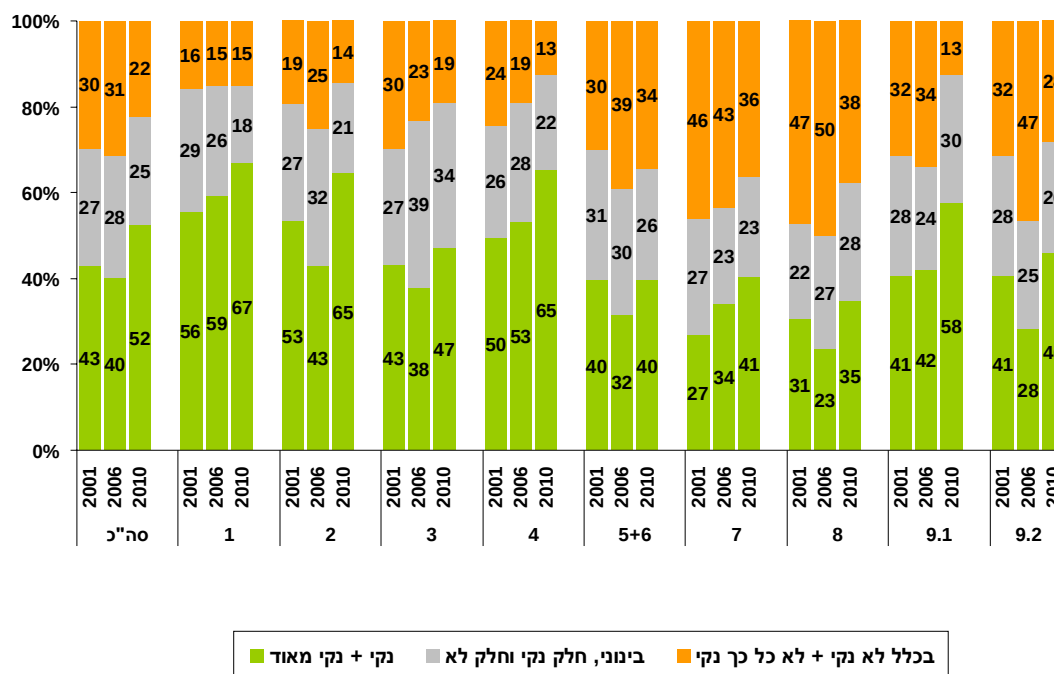
בגינות: הרבעים בהם הבעיה פחות חמורה הם רבעים 1 ו-4 בהם נתקלים בצואת כלבים בגינות כשליש מהתושבים. הרבעים בהם הבעיה חמורה יחסית הם 5+6, 8 ו-9.2, בהם נתקלים בצואת כלבים.

שביעות רצון ממצב הניקיון בעיר בכלל בחתך רובע

שביעות רצון ממצב הניקיון באזור המגורים - בחתך
רובע ולאורך זמן

בתגובה לממצאים מסר מנהל חטיבת התפעול לביקורת, בתאריך 20.2.11 כי: "בשנת 2010 בוצע סקר שביעות רצון תושבים משירותי חטיבת התפעול, באמצעות המרכז למחקר כלכלי חברתי. סקר זה הינו שלישי בסדרת סקרים שחטיבת התפעול עורכת החל משנת 2001. סקרים אלו מחייבים את כולנו ומתוכם אנו למדים, על מנת לשפר את השירות. מטרתכם המובנת לשתף בתהליך הביקורת נציגות של תושבים, הינה חשובה כשלעצמה, אך אינה מהווה מדד כולל לשביעות רצון שאליו יש להתייחס באופן גורף.

התייחסותנו המקצועית, התפעולית מסתמכת על סקר נרחב אשר בוצע בהתאם. הסקר האחרון שבוצע בשנת 2010, מצביע על עלייה ברמת שביעות רצון משנת 2001. עם זאת, הפערים מובנים, ואנו ממשיכים במהלכים ליצירת שינויים חיוביים, הן לתושבי יפו והן בעיר בכלל."

ממצאים נוספים שעלו במסגרת מפגשים עם תושבים**שביעות רצון תושבים בשכונת יפו ד'**

154. בשכונה 8,200 תושבים, 2,800 בתי אב, ו-76 יחידות עסקים, ככל הנראה מוסדות ציבור.
155. הביקורת ערכה מפגש עם פעילים של השכונה בתאריך 26.10.10. תאום המפגש והזמנת הנציגים נעשה בשיתוף מינהל השירותים החברתיים. במפגש נכחו 7 תושבים. להלן עיקרי הממצאים:
- א. ברחובות הראשיים נקי יותר מהרחובות הקטנים יותר בשכונה. התושבים מדגישים כי חלק מהבעיה טמון באוכלוסייה של השכונה, אשר אינה שומרת על הניקיון.
- ב. רמת הניקיון הירודה תורמת לטענתם לעלייה חדה במספר העכברים והחולדות המהווים מטרד וסכנה בריאותית.
- בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף תברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "בחודשים ינואר – מרץ 2010 נתקבלו 18 פניות תושבים בנושא חולדות ועכברים לעומת 14 פניות שנתקבלו בשנת 2009 באותה תקופה.
- בחודשים אוקטובר – דצמבר 2010 נתקבלו 33 פניות לעומת 35 פניות בשנת 2009 באותה תקופה.
- עפ"י הנתונים הנ"ל אין עלייה בכמות התלונות והפניות בנושא חולדות ועכברים.
- בהודמנות זאת אציין כי החצרות הפרטיות באזור יפו ד' מלוכלכות מאד ומוזנחות ומכאן הדרך קצרה מאוד להופעת מפגע חולדות.
- עם המעבר לשיטת פחי טמוני הקרקע בשכונת יפו ד' תיפתר בעיית הצפיפות במרחב הציבורי כתוצאה מכלי אצירה.
- תדירות הפינויים הינה סבירה. יתכן ולעיתים רחוקות יש גלישה של פסולת, אך לרוב המצב סביר.
- נמשיך לבדוק ולפקח במידה ויש צורך בתיגבור נוסף, ימופל."
- ג. פחי הזבל (צפרדעים) המוצבים ברחוב מהווים מטרד של ריח וסכנה בריאותית. בחלק מהאזורים אין מספיק פחים, או לחילופין הפחים אינם מרוקנים בתדירות מספקת.
- ד. פחי הזבל מהווים מטרד והפרעה לתנועה כאשר הם לא מוחזרים במדויק למקום.
- ה. מעברים ושבילים - באופן כללי המעברים והשבילים אינם נקיים מספיק. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, בתאריך 9.2.11 כי "המעברים השייכים לאגף שפ"ע מטופלים על בסיס יומיומי."

- ו. פיקוח - הפיקוח על טאטוא הרחובות והשבילים אינו מספק, העבודה לא נעשית בצורה יסודית.
- ז. צואת כלבים - לטענתם השכונה מלאה בצואת כלבים. צואת כלבים מהווה מפגע ברחובות ובגנות כאחד. אין פקחים שאוכפים את נושא הכלבים המשוחררים/צואת כלבים.
- ח. ספסלים - אזור הספסלים מהווה מוקד משיכה ולכן הם מבקשים להקפיד על רמת הניקיון בסביבתם ולהגדיל את היקף הפחים שם. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, בתאריך 9.2.11 כי: "הניקיון באזור הספסלים יתוגבר".
- ט. פחים קטנים - חסרים פחי זבל קטנים בכל השכונה ובמעברים, שבילים ואזורים מסחריים בפרט.
- י. גינות - בקשה להרחבת האזורים הירוקים בתוך השכונה. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, ב- 9.2.11 כי "בבדיקה שערכנו, לא נמצא שצ"פים שניתן ע"פ התב"ע כשטחים ירוקים ביעודי קרקע לפתח בשכונה".
- יא. אזורים אשר לטענת התושבים מהווים מפגע בשכונה: אזור תחנת האוטובוס, האזור המסחרי.

שביעות רצון תושבים בשכונת יפו ג'

156. בשכונה 3,900 תושבים, 1,200 בתי אב, ו- 26 יחידות עסקים, ככל הנראה מוסדות ציבור.
157. הביקורת ערכה מפגש עם פעילים של השכונה בתאריך 22.10.10. תאום המפגש והזמנת הנציגים נעשה בשיתוף מינהל השירותים החברתיים. במפגש נכחו 12 תושבים. להלן עיקרי הממצאים:
 - א. שביעות רצון כללית
באופן כללי התושבים מרגישים שינוי ברמת הניקיון, מרגישים כי העירייה משקיעה בניקיון בשכונה.
 - ב. טמוני קרקע
 - (1) הכנסת טמוני הקרקע לשכונה במקום ה'צפרדעים' הובילה מצד אחד לצמצום של תופעות כשריפת הפחים, עכברים וחתולים, אולם מן הצד השני גרמה לכך כי אזור הפחים מהווה מוקד לכלוך.
 - (2) הסיבות לכלוך לטענת התושבים הן:
 - (א) מספר הפחים טמוני הקרקע אינו מספיק והבעיה מחריפה בעיקר בשישי שבת.

- (ב) הפחים מרוחקים מהבתים מרחק לא סביר ולעיתים נדרש לחצות כביש.
- (ג) פתח הפח אינו גדול מספיק. ציינו חשש כי הגדלת הפתח תהווה סיכון בטיחותי לילדים.
- (ד) יש לפתוח את הפחים עם היד.
- (ה) ידיות הפחים הינן גבוהות לילדים קטנים, שאינם יכולים לפתוח את הפח.
- (ו) אין לאן לזרוק זבל גדול - אין צפרדעים, או מתקנים לאיסוף קרטון ליד כל טמון קרקע

דוגמאות:

ברחוב אפלטון יש רק פח אחד.

ברחוב אייזק חריף יש שלושה פחים שאינם מספיקים לכמות התושבים ברחוב.

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף תברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי "הרחבת פתח הפח של טמוני הקרקע והוספת הרגלית לפתיחה נוחה יותר תביא לצמצום כמות האשפה המושלכת כיום ליד הפחים.

נפח כלי האצירה גדול יותר מבעבר, ומאידך אין גידול במספר התושבים לכן הכמות סבירה ומספקת.

אין שינוי מהותי במרחק של מיקום כלי האצירה מהוורסיה הקודמת. אנו מספקים תמיכה ואיסוף פסולת בכל ימות השבוע."

ג. גזם

(1) גזם גדול (גזם פרטי) - מהווה מפגע שלעיתים לא מפונה מיידית על ידי העירייה. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, בתאריך 9.2.11 כי "ערימות הגזם הגדולות השייכות לאגף שפ"ע מפונות בגמר עבודות הגינון."

(2) ערימות הגזם מושלכות ליד טמוני הקרקע. על ערימות אלו התושבים משליכים אשפה.

דוגמה: יפת 183 יש גזם החוסם את הכביש מספר ימים ועדיין לא פונה.

ד. שבילים ציבוריים

טוענים כי רמת הניקיון בשבילים אינה מספקת.

דוגמאות:

שביל ציבורי ברחוב אייזק חריף 6, אשר נכנס לרחוב הסהרון.

מעבר ציבורי בין יפת 187 ליפת 197.

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, בתאריך 9.2.11 כי: "מדובר במעברים פרטיים ובאחריות דיירי הבניינים".

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי: "בת"ע 2011 מתוכנן לתגבר את תדירות הניקיון במעברים ובשבילים להולכי רגל".

ה. פרדס דקא

(1) האזור מהווה מפגע תברואתי המטריד את התושבים, אשר אינם מקבלים מענה לפניותיהם בנושא מזה מספר שנים. לטענת התושבים לתושבי הפרדס אין פחים ולכן הם משליכים את הפסולת ברחוב איזק חריף.

(2) בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי "ראוי לציין שבפרדס דקא נסלל כביש חדש על דרך כורכר, לאור זאת ובהתאם נוספו כלי אצירה ופינוי סדיר גם ע"י רכבי דחס".

ו. פיקוח

(1) מבקשים שתהיה אכיפה של פיקוח על השלכת פסולת, לטענתם הפקח העירוני אינו רושם דו"חות בנושא זה. ביקשו כי העירייה תעשה מבצע אכיפה בנושא. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי "בתאים 19 - 20 הוקצה פקח ייעודי שזכה חזקה לשבחים ממעם תושבי השכונה על פעילותו, פקח זה זכה לא אחת להוקרה על פעילותו זו".

(2) טוענים כי לפני 4 שנים הייתה ישיבה עם המתנ"ס והוצמד פקח לשכונה. אולם כיום הוא כבר לא מפקח צמוד לשכונה.

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף הפיקוח לביקורת, בתאריך 16.2.11 כי "דוחות מוגשים בהתאם לראיות הנאספות בשטח על ידי פקחים, הנחת העבודה כי בעת נוכחות פקחים נמנעת עבירה, ברוב המוחלט של המקרים לא ניתן לקשור אשפה המושלכת ברשות הרבים למאן דהו".

ז. צואת כלבים

לטענתם בכל הגנים אין פחים לצואת כלבים, למרות שבעבר היה בחלק מהמקומות. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, בתאריך 9.2.11 כי "אגף שפ"ע יבצע סיור במקום ויוסיף פחים עבור צואת כלבים בגנים, במידת הצורך".

ח. גינות ציבוריות

הפחים בגינה הם קטנים מאוד ולעיתים אינם מספיקים לכל תכולת האשפה. מבקשים כי בכל גינה יהיה מתקן טמון קרקע שיהווה תוספת לפחים הקטנים, אשר בנוסף ימנע את תופעת החיפוש אחר בקבוקים ופחיות למחזור. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, בתאריך 9.2.11 כי "אגף שפ"ע יבצע סיור במקום ויסיף פחים רגילים בנגים. **טמוני קרקע באחריות אגף התברואה.**"

דוגמאות: גינה ציבורית בשמחה הולצברג.

ט. שיתוף תושבים

- (1) טוענים כי בעבר התקיימה ישיבה עם גורמים מהעירייה אולם הם חשים כי הנושאים לא מטופלים.
- (2) טוענים כי האיגרת לתושבים בנושא טמוני הקרקע והמבצע של חלוקת הפרחים היו מיותרים, מכיון שיש בעיה עקרונית עם הפחים ולא בעיה הקשורה לחינוך או למודעות התושבים.

י. צפרדעים

- (1) טוענים כי אין הקפדה על החזרת הצפרדעים למקום לאחר ריקונם.
 - (2) הצפרדעים אינם מנוקים טוב ומהווים מפגע של ריח בסביבתם.
- דוגמא: צפרדע ביפת 189.

יא. בקשות נוספות

אייזק חריף 38, במקום יש שטח ציבורי מעל מדרגות שהעירייה ריצפה וכיום התושבים זורקים לשם זבל באופן קבוע. מבקשים כי העירייה תנקח את המשטח באופן קבוע כחלק מתוכניות העבודה. תגובת המבוקרים:

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף שפ"ע לביקורת, בתאריך 9.2.11 כי "השטח המדובר הינו שטח פרטי ובאחריות דיירי הבניינים."

בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי "השטח הנ"ל הינו שטח פרטי השייך לבעלי הנכסים, נספח שכבת חלקות ויעודי קרקע G.I.S."

שביעות רצון סוחרים ברחוב יפת

158. הביקורת ערכה סיור ברחוב יפת ושוחחה עם כעשרה סוחרים, להלן עיקרי הממצאים:

- א. הסוחרים ברחוב מביעים שביעות רצון כללית מרמת הניקיון ברחוב, אולם מציינים כי רמת הטיאזט בחלק מהמקומות אינה מספקת ולאורך הרחוב יש לכלוך של בדלי סיגריות

וקליפות גרעינים. בתגובה לממצאים מסר מנהל אגף התברואה לביקורת, בתאריך 10.2.11 כי "שביעות רצון של הסוחרים ברחוב יפת מעידה על המאמצים הנושאים בניקיון הרחוב, יחד עם זאת המעבר לפינוי אשפה מוקדם יותר של הצפרדעים מביא את רמת הניקיון לאיכות גבוהה יותר ואת העלייה בשביעות הרצון של הסוחרים והתושבים במקום".

- ב. למיכלונים הממוקמים ברחוב אין מקום קבוע, מכיוון שהובאו למקום על ידי הסוחרים, או התושבים עצמם ולכן לעיתים המיכלון מהווה מפגע ברחוב.
 - ג. בכל הרחוב יש בעיה של קרטונים מכיוון שיש הרבה חנויות מסחר והפחים אינם מספיקים.
 - ד. לדוגמה: יפת 101, יש מיכלון 1100, אולם הוא מלא ותכולתו אינה מספקת.
 - ה. הסוחרים ציינו כי ילדים המתגוררים לאורך הרחוב לעיתים משליכים את הפסולת ברחוב משום שהם נאלצים לחצות את הכביש סואן לצורך השלכת האשפה בצפרדע.
159. מבדיקת שביעות התושבים ובעלי העסקים מהניקיון בשכונות ובאזורים שהוגדו בביקורת עולה כי במרבית המקרים עבודת הטיאוט אינה מספקת והרחוב מלוכלך בבדלי סיגריות, קליפות של גרעינים ועוד.
160. לשאלת הביקורת מסר מנהל החבל כי הקבלן מחויב לנקות חלק מרחוב יפת, משדרות הבעש"ט ועד לרחוב עמיעד באמצעות מפוח ורכב טיאוט, אולם מסויר בשטח עולה כי יש חוסר שביעות רצון מרמת הניקיון, אצל חלק מבעלי העסקים ברחוב. חלקם אף ציינו מפורשות כי יש צורך בהפעלת מפוח לצרכי ניקיון.

לתשומת לב:

התייחסויות המבוקרים ואחרים לטיטוט ממצאי הביקורת בשלב אימות הממצאים, מצורפות לדוח בפרק הנספחים, ומהוות חלק בלתי נפרד מדוח הביקורת. הנספחים להתייחסויות (אם צורפו) שמורים במשרד מבקר העירייה.

- נספח א -** התייחסות מנהל האגף לשיפור פני העיר מתאריך 9.2.2011.
- נספח ב -** התייחסות מינהל כספים מתאריך 10.2.2011.
- נספח ג -** התייחסות מנהל אגף התברואה מתאריך 10.2.2011.
- נספח ד -** התייחסות מנהל יחידת תכנון ובקרה מתאריך 15.2.2011.
- נספח ה -** התייחסות מנהל המשלמה ליפו מתאריך 16.2.2011.
- נספח ו -** התייחסות מנהל אגף הפיקוח מתאריך 16.2.2011.
- נספח ז -** התייחסות סמנכ"ל העירייה לתפעול מתאריך 20.2.2011.

מסקנות**כללי**

161. בשנים האחרונות העירייה השקיעה משאבים רבים בחזות ובניקיון יפו וקיימת שביעות רצון גוברת של התושבים ביפו בנושא הניקיון.

תקציב

162. ניתוח התקציב העירוני מבוצע בחתך אגפים/נושאים ואינו מכיל בחינת עלויות בחתך גיאוגרפי על פי אזור/מתחם, המידע אף אינו מצוי בידי אגף תקציבים.

לדעת הביקורת, כימות כספי בחתך גיאוגרפי בתחומים כמו ניקיון/תברואה יש בו כדי לסייע להנהלת העירייה, בבחינת עלות מול תועלת ההשקעה ולשמש ככלי ניהולי בעת קביעת היקף התקציב.

163. קיימת אי התאמה בין סך התשלום לקבלנים המצוי בידי אגף התברואה לבין הסכום בהנהלת החשבונות במינהל הכספים. לדעת הביקורת, ראוי כי המידע המצוי בידי אגף התברואה המשמש כגורם המקצועי בתחום יהיה מעודכן וישקף ההוצאות ששולמו בפועל.

אגף תברואה

164. תקופה ארוכה פעל החבל בחוסר של פקח.

165. הפיקוח על עבודת הקבלנים הן בשבת והן בימי חול נעשה בצורה קבועה ושיטתית. שיטתיות ועקביות בעבודת הפיקוח ובעבודה מול קבלנים מהווים, לדעת הביקורת, סיכון לאיכות השרות והשירותים הניתנים לעירייה.

166. בעוד שעבודת הקבלנים מתבצעת משעות הבוקר המוקדמות עד חצות, עיקר עבודת הפיקוח מתבצעת בשעות הבוקר והפעילות מצטמצמת בשעות הצהריים, לכן לדעת הביקורת איכות עבודת הפיקוח בשעות אחר הצהריים והערב נפגמת.

167. שימוש בקטנוע על ידי המפקחים מייעל את עבודתם ולכן הוא תנאי חיוני להעסקה של עובדים חדשים, אולם לא ניתן לאכוף תנאי זה על מפקחים וותיקים.

168. רכבי הטאוט הם משאב יקר שיש לנהלו בצורה אחראית ומקצועית. נכון למועד הביקורת אין בקרה על רכבי הטאוט: שעות עבודה ו/או מסלול.

169. פחי אצירה הממוקמים במרחק של עד 100 מטר מבתי המגורים אינם נותנים מענה לצרכים של אוכלוסיות שונות כמו ילדים קטנים או מבוגרים.

170. באזורים מסוימים קיימת בעיה של השלכת פסולת שלא במיכל האצירה, למרות שהמיכל אינו מלא. באזורים אלו האגף משקיע משאבים רבים לצורך הכנסת הפסולת אל מיכלי האצירה. פסולת שאינה נמצאת במיכל אצירה אלא לידו, או 'גולשת' ממנו מפאת חוסר מקום מהווה מפגע משמעותי. בכל משב רוח הפסולת תפוזר לכל עבר ותלכלך את הרחוב, לכן, לדעת הביקורת, יש חשיבות לאיסוף ולריקון מכולות ומיכלונים בתדירות גבוהה.
171. באזורים שבהם יש טמוני קרקע השלכת פסולת בסביבת מיכל האצירה נובעת, בין היתר, בגלל אופי המיכלים שאינם מותאמים לצרכי התושבים אולם באזורים שבהם יש מכולות היפוך (צפרדעים) נראה כי הבעיה נובעת מחוסר אכפתיות או חוסר תשומת לב של חלק מהתושבים באזור. בכל מקרה אזורים אלו מהווים מפגע.
172. למרות שבוצע סקר בנושא טמוני הקרקע מיד עם הכנסתם לשכונה, לא יושמו בקשות התושבים עד לתקופת עריכת הביקורת.
173. מכולות ההיפוך לדחס (צפרדעים) מוצבות במרחב הציבורי והזנחה של צורתן החיצונית יוצרת תחושה כללית של הזנחה ועזובה.
174. המכולות פתוחות ומהוות מפגע תברואתי, בעיקר בימי הקיץ החמים.
175. מיקומן של המכולות לעיתים הוא תוצאה של אילוצים ואינו נותן מענה אופטימאלי לצרכי התושבים. חלק מהמכולות ממוקמות על חול, דבר היוצר מפגע בימי החורף. בימים גשומים חלק מהתושבים, אשר נמנעים מלעמוד בשטח לא סלול משליכים את הפסולת שלא בתוך המכולה.
176. מיקומן של המכולות אינו מסומן ואי הקפדה על החזרת המכולות והמיכלונים למקומם בצורה ישרה יוצר תחושה של חוסר סדר וחוסר ניקיון במרחב הציבורי.
177. המכולות מהוות מפגע תברואתי מכיוון שאינן עוברות ניקוי יסודי, ריסוס או חיטוי בתדירות מספקת.
178. לא כל הוראות הבטיחות מיושמות בקרב עובדי המשאיות.
179. תוכנית העבודה המתוכננת לפינוי אשפה מבוצעת לעיתים רק בחלקה בשל אילוצים הקשורים ברכבים ו/או בכ"א. בימים שבהם המשאית מסיימת את עבודתה לפני סיום המסלול, הנפגעים העיקריים הם תושבי השכונות, מפני שהמשאית מרוקנת תחילה צירים ראשיים.
180. לא נערכה בחינה שיטתית של עלויות החלפת מיכלי האצירה בטמוני קרקע, לא מראש ולא בדיעבד.
181. מיכלוני 1100 ממוקמים ללא סדר בפינות הרחוב והדבר תורם לתחושת הזנחה וחוסר ניקיון.
182. קיים חוסר תיאום בין עבודות הטיאוט לבין שעות ריקון האשפה.

183. נדרשת הקפדה של הפיקוח על עבודת הטאוט ברחובות, במעברים ובשבילים הציבוריים בנוגע לפסולת כגרעינים, סיגריות וכדומה.

184. חוסר התיאום בין אגף שפ"ע לבין אגף התברואה בנושא איסוף הגזם גורם למפגע בעיקר בשכונות שבהן יש טמוני קרקע. כאשר יש ערימת גזם ליד טמון קרקע, עולה הסבירות, לדעת הביקורת, כי אחרים יניחו עליה פסולת מסוג אחר, שאמורה להיות מוכנסת אל טמון הקרקע.

אגף הפיקוח העירוני

185. למרות דרישת התושבים להגברת הפיקוח בשכונות, הביקורת מקבלת את עמדת מנהל האגף כי אין צורך בהגברתו של הפיקוח באופן גורף בשכונות, אלא על פי צורך.

186. דוכני פיס נטושים מהווים מפגע.

אגף שפ"ע

187. העירייה באמצעות אגף שפ"ע פועלת רבות ומעבר למחויבותה על פי חוק למען טיפוח ושמירה על השטחים הפתוחים.

188. הסיירת הירוקה אינה פועלת בתחומי יפו וכתוצאה מכך לא ניתן מענה באזורים אלו לאכיפת חוקי עזר בנושאים שונים.

189. אין נוהל מוגדר לביצוע רוטציה בין פקחים.

המשלמה ליפו

190. המשלמה נתפסת על ידי התושבים ביפו כגורם שניתן לפנות אליו לצורך טיפול בבקשות בכל הנושאים.

191. הטיפול בנושא שמירת הניקיון מבוזר בידי מספר בעלי תפקידים, ללא גורם מרכז. הביקורת סבורה כי גורם מרכז שירכז הטיפול בנושא, יוכל לפעול לתיאום ולייזום פעילות עם התושבים והעירייה.

שיתוף תושבים

192. רמת הניקיון ביפו היא פועל יוצא של השקעת משאבים על ידי העירייה מחד ושל שמירה על הניקיון וטיפוח הסביבה על ידי התושבים מאידך. הביקורת רואה חשיבות רבה בשיתוף התושבים בנושא זה, לצורך הגברת המודעות, ויצירת שינוי התנהגותי בהובלת התושבים.

המלצות

אגף התברואה

193. על מנת שמצבת כוח האדם המפקחת על קבלנים לא תפעל בחסר זמן ארוך (כשנה), מומלץ להגדיר את טווח הזמן המכסימלי שבו יש לגייס עובד חדש לתפקיד פיקוח באגף התברואה בפרט ובעירייה בכלל.
194. אין צורך לסנכרן את שעות עבודת הקבלן עם שעות עבודת הפיקוח באופן קבוע ומלא אולם יש להפעיל צוותי פיקוח בשעות אחר הצהריים והערב, בדומה למתכונת שבה הם פועלים בשעות הבוקר.
195. לדעת הביקורת אין צורך בהגדלת מספר המפקחים או במספר השעות הנוספות המאושרות, אלא יש צורך בשינוי השיטה. עקרונות העבודה צריכים להיקבע, לדעת הביקורת, על ידי הנהלת האגף ולא על ידי מנהל החבל.
196. מומלץ לקבוע נוהל לרוטציה בין מנהלי חבלים, מנהלי תחנות, ובין מפקחים.
197. יש לשנות את שיטות העבודה ובקרת ההגעה של רכבי הטיאטו. יש לבצע 'בקורות על' תכופות על עבודתם ולוודא רוטציה בקרב בעלי התפקידים המאשרים תשלום לקבלנים אלו.
198. יש להוסיף מתקנים לפסולת קרטונים ומכולות היפוך (צפרדעים) לפסולת גדולה.
199. לאור המצאותן של ערימות פסולת ליד מיכלי האשפה מומלץ לשקול הוספת איסוף נוסף של פסולת הנמצאת בסמוך לכלי האצירה בשכונות גם בשעות הצהריים המאוחרות. אשפה המוטלת ברחוב מהווה מפגע מהותי.
200. יש לפעול לשינוי בטמוני הקרקע במאפיינים הבאים: ידית פתיחה רגלית, פתח גדול יותר, ניקוי ידיות בתדירות גבוהה יותר.
201. יש לתחזק באופן קבוע את מכולות ההיפוך לדחס (צפרדעים), לצבוע, להחליף חלקים וכו'. יש להגדיר תוכנית תחזוקה ותיקונים שנתית ובעלי תפקידים.
202. יש למקם את המכולות על משטחים סלולים/מבוטנים, או לחילופין ליצור שביל גישה סלול אל המכולה.
203. יש לרענן ולהדגיש את הנהלים ואת אמצעי הבקרה על החזרת המכולות והמיכלונים למקומם.
204. יש לקבוע נוהל של ניקוי, חיטוי וריסוס המכולות באופן יסודי, לאור המגבלות הקיימות.
205. יש לרענן את נהלי בטיחות בעת פינוי אשפה ולקיים בקורות שוטפות על ביצועם.
206. יש לוודא כי כל תוכנית העבודה המתוכננת לפינוי אשפה מבוצעת במלואה מדי יום.

207. הואיל והעירייה ממשיכה במגמה של החלפת המכולות בטמוני קרקע, על הנהלת העירייה, לדעת הביקורת, להגדיר מה משקלו של השיקול הכלכלי בהכנסת טמוני קרקע לאזורים אחרים בעיר. לצורך כך חשוב כי בפני הנהלת העירייה יהיו נתונים כלכליים המשקפים בחינה של מספר שנים, על בסיס הניסיון הנצבר בחבל יפו.

208. מומלץ להגדיר מקום למיכלוני 1100, באמצעות מתקנים ייעודים, סימון וכדומה.

209. מומלץ לתאם בין שעות עבודת הטאוט לשעות ריקון האשפה.

210. יש להגדיר את יעדי הפיקוח בכל הנוגע לניקיון פסולת 'קטנה' ברחובות, בשבילים ובמעברים.

211. יש לתאם ימים וזמנים קבועים לאיסוף גזם בין קבלני אגף שפ"ע לאגף התברואה בכלל ובשכונות שבהן יש טמוני קרקע בפרט.

תקציבים

212. על הנהלת העירייה בשיתוף עם אגף התקציבים לבחון הצורך הקיים בפילוח הנתונים הכספיים בתחום התברואה/הניקיון על פי חתך גיאוגרפי. הביקורת ממליצה כי תבוצע בחינה שנתית בדיעבד של נתוני התקציב בחתך גיאוגרפי, שתסייע להנהלת העירייה בבחינת העלות מול תועלת ההשקעה ותשמש ככלי ניהולי בעת קביעת היקף התקציב לשנה העוקבת. על אגף תברואה לוודא כי הנתונים המצויים בידיו מעודכנים ותואמים הנתונים המצויים בידי מינהל הכספים, המשקפים את ההוצאות בפועל לקבלנים.

אגף הפיקוח העירוני

213. יש להמשיך את המפגשים של הפיקוח עם התושבים על מנת לשמר את הקשר של השטח עם הפיקוח.

214. יש למצוא פתרון אל מול מפעל הפיס לפינוי ביתני פיס לא פעילים.

אגף שפ"ע

215. מומלץ להפעיל את הסיירת הירוקה גם בתחומי יפו.

216. נדרש נוהל בנושא רוטציה של מפקחים.

שיתוף תושבים

217. הביקורת ממליצה לשקול ביצוע פעילויות חינוכיות וקהילתיות בנושא סביבה נקייה, בהובלת המשלמה ליפו והעובדים הקהילתיים הפועלים בשכונות.

218. מומליץ לכלול בפעילות את כל מוסדות החינוך, תנועות הנוער והגופים הקהילתיים הפועלים ביפו. מומליץ ליזום הן מבצעים משותפים לקהילה ולעירייה והן פעולות בשגרה בנושאים הקשורים לסביבה נקייה במטרה לקדם את הנושא.

219. מומליץ להגדיר בעל תפקיד במשלמה שתפקידו יהיה לעסוק ולקדם נושאים אלו. יש להגדיר מטרות ויעדים של בעל תפקיד זה, ממשקי עבודה מול גורמים עירוניים ותושבים, נהלי עבודה, תהליכי בקרה וכד'.